

NESTNIK

Letnik XXII.

Celovec, petek, 4. avgust 1967

Štev. 31 (1314)

Ameriške črnce je minilo potrpljenje

Pogosto je slišati, da je Amerika „najbolj svobodna“ in „najbolj demokratična“ država na svetu. Mnogi takim zagotovitvam celo verjamejo, čeprav lahko vsak dan berejo nova poročila o dogodkih, ki postavljajo to Ameriko v precej drugačno luč. Tukaj niti ne mislimo na položaj v Vietnamu, kjer Amerika domačemu prebivalstvu s krvavo vojno vsiljuje svojo „svobodo“ in svojo „demokracijo“. Pravega obraza te svobode in demokracije namreč ni treba odkrivati v daljni Aziji, marveč se dovolj otipljivo kaže na samih ameriških tleh — predvsem v položaju tamkajšnjih črncev, ki so si enakopravnost priborili sicer že pred daljnimi desetletji, vendar se morajo še danes boriti za najosnovnejše človeške pravice in svoboščine.

Že v zadnji številki našega lista smo zapisali, da rasni nemiri v Ameriki preraščajo v pravo državljansko vojno. Res je, da je glavno žarišče teh nemirov Detroit medtem spej postalo relativno „mirno“ mesto. Za „pomiritev“ je poskrbelo na tisoče vojakov, policistov in pripadnikov narodne garde, ki so zahvale črnskih prebivalcev po uresničitvi obljubljenе enakopravnosti južnoško zadušili v krvi. Toda hkrati so nemiri zajeli razna druga ameriška mesta, kjer je črni „podčlovek“ prav tako zgubil potrpljenje, v nedogled s prekrizanimi rokami čakati na dan, ko se bodo na medodajnih mestih morda le spomnili, da ima tudi Američan črne polti pravico do človeka vrednega življenja.

Ob branju poročil o teh dogodkih se na prvi pogled morda vsiljuje vtis, da gre za akcijo nahujskanih „poldivjakov“, ki zažigajo hiše, plenijo trgovine in napadajo mirne prebivalce. Toda v resnici je to boj, ki ga črnci vodijo proti krivici, nasilju in zapostavljanju, skratka proti redu, ki je pravičen le do

Spet novi potresi

V minulem tednu je prišlo v predelih Turčije do novih potresnih sunkov, ki so povzročili precejšnjo škodo ter zahtevali tudi več človeških življenj.

Zlasti pa je potresna katastrofa prizadela Venezuelo in nekatere predele Kolumbije. Samo v glavnem mestu Venezuele Caracasu so doslej ugotovili že daleč nad sto mrtvih, vendar računajo, da se bo število človeških žrtev dvignilo na kakih 300, ker doslej še ni uspelo preiskati vseh porušenih hiš. Med tremi zaporednimi potresnimi sunki v Venezueli je bilo ranjenih okoli 1600 ljudi, materialno škoda pa je vlada ocenila v višini 100 milijonov dolarjev (približno 2,5 milijarde šilingov).

Precejšnjo materialno škodo pa je potres povzročil tudi v Kolumbiji, kjer so potresne sunke čutili po vsej državi. Po prvih poročilih je življenje izgubilo 12 ljudi, nad sto oseb pa je bilo poškodovanih.

Nov jugoslovanski veleposlanik na Dunaju

Po večletnem službovanju na Dunaju se je poslovil dosedanji veleposlanik SFR Jugoslavije v Avstriji Vjekoslav Pripič, za novega jugoslovanskega veleposlanika v naši državi pa je bil imenovan Lazar Mojsov.

Novi veleposlanik Mojsov je bil prej glavni urednik vodilnega jugoslovanskega časopisa „Borbe“, kot diplomat pa je zavzemal položaj veleposlanika v Moskvi.

enega dela državljanov, medtem ko v drugem delu vidi državljane druge vrste, katerim ni treba priznati enakega plačila za enako delo, katerim niso potrebne šole, katerim zadostujejo kot stanovanja borne lesene barake in ki jim niti

FINANČNI MINISTER NAPOVEDUJE:

Treba bo zvišati nekatere davke

Finančni minister dr. Schmitz je te dni na posebni tiskovni konferenci govoril o proračunskih pripravah za prihodnja leta in pri tem navedel nekaj zanimivih števil. Tako je za leto 1968 predvideno, da bo državni proračun obsegal 84 milijard šilingov izdatkov in samo 76 milijard šilingov dohodkov. Torej je treba računati s primanjkljajem v višini osmih milijard šilingov, od katerih namerava minister kakih pet do šest milijard poskrbeti na kapitalnem trgu, medtem ko bo za kritje ostalega primanjkljaja (baje gre za najmanj 2,8 milijarde šilingov) treba najti kakšno „drugo rešitev“.

Na vprašanja novinarjev, kako si predstavlja to „drugo rešitev“, minister Schmitz ni dal konkretnega odgovora, vendar je postalo znano, da se v finančnem ministrstvu bavijo z mislijo, da bo treba povišati nekatere davke in tarife, hkrati pa je go-

ni treba dovoliti, da bi enakovredno odločali o usodi svoje domovine.

Sedanji nemiri imajo torej globlje vzroke in perečega problema gotovo ne bo uspelo rešiti z oboroženo silo. Tega se zaveda tudi predsednik Johnson, ki je imenoval posebno komisijo ter ji poslal vizil nalogo, da „ugotovi resnico“ in izdela predloge za ukrepe, s katerimi naj bi v bodoče preprečili rasne spopade. Problem, ki naj ga reši komisija, je Johnson ocenil kot „izredno pomemben za politiko“, zato bo od dela te komisije v veliki meri odvisno, kakšno smer bo ubrala Amerika pri reševanju tega vprašanja.

vora o nadaljnjem znižanju državnih subvencij pri mleku in žitu, tako da je računati z novo podražitvijo osnovnih živil.

Prav tako »razveseljivi« so izgledi tudi za prihodnja leta. Po napovedih finančnega ministra bo državni proračun za leto 1969 dosegel 88 milijard šilingov izdatkov in le 79 milijard dohodkov, leta 1970 pa naj bi se izdatki povišali celo na 90 milijard, medtem ko je pri dohodkih računati le z 82 milijardami šilingov.

Čeprav so že te prognoze dovolj porazne, pa so strokovnjaki mnenja, da bo primanjkljaj v posameznih letih še bistveno večji. Finančni minister pri svojih računih namreč med drugim še ni upošteval sredstev, ki bodo potrebna za sklenjeno povišanje plač državnih uslužbencev, tako da so njegove prognoze zastarele že v trenutku, ko jih je predložil javnosti.

MEDNARODNI PARTIZANSKI TABOR V BAZOVICI:

Partizanski borci so živa sila v borbi za mir in bratstvo med narodi

Bazovica pri Trstu, ki velja za simbol protifašistične borbe, je bila zadnjo nedeljo prizorišče velikega mednarodnega partizanskega tabora, ki ga je priredilo združenje italijanskih partizanov ANPI. Med mnogimi tisoči udeležencev so bili italijanski partizani italijanske in slovenske narodnosti ter delegacije iz Jugoslavije, iz Sovjetske zveze in iz Koroške. V kulturnem sporedu pa so sodelovali številni godbeni in pevski ansambli iz Italije in Slovenije.

Srečanje partizanov v Bazovici je bila mogočna manifestacija volje in pripravljenosti bivših protifašističnih borcev, da se tudi v današnjih pogojih aktivno borijo za mir in bratstvo med narodi. To je poudaril v svojem govoru predstavnik pokrajinskega vodstva ANPI, Arturo Calabriz, ki je udeležencem shoda govoril v italijanskem jeziku in spomnil predvsem na nasilje fašizma nad tržaškimi Slovenci; podobno pa je naglasil tudi predstavnik slovenskih tržaških partizanov Branko Pahor, ki je dejal, da so bivši partizanski borci ostali zvesti idealom narodnoosvobodilne borbe ter so pripravljeni te ideale izpričati ob vsaki priložnosti in jih posredovati tudi mlajšim rodovom.

V imenu jugoslovanske delegacije je govoril prvi komandant slovenskih partizanskih enot narodni heroj Franc Leskošek-Luka. Spomnil je na skupni boj proti fašizmu, posebno na tem ozemlju, kjer se je v tistih težkih časih kovalo tovarištvo in bratsko sožitje med dvema narodoma, v borbi s silami, ki so podpihivale in gojile strasti nestrpnosti in sovraštva. „Narodna in rasna nestrpnost je stalno orožje politikanov, ki neljijo vojne nemire in živijo od vojnih dobičkov. Nacionalizem ni ljubezen do domovine, kot se prikazuje, pač pa osnova za zatiranje drugih. Na mešanih področjih je vsako razlikovanje med narodnostmi večna žerjavica, iz katere se lahko rodi po-

žar. Zato med lojalnimi državljani ni mogoče delati razlik zaradi jezika in narodne pripadnosti.“

Pozdrave koroških protifašističnih borcev in žrtev fašizma je zborovalcem posredoval Josef Nischelwitzer iz Celovca. Omenil je tudi zločinsko delovanje teroristov na Južnem Tirolskem in zagotovil, da se bo nadaljeval boj proti fašističnim silam, kajti „hočemo prijateljstvo in ne sovraštva, hočemo mir in varnost na mejah“. Posebno prisrčno so na zborovanju pozdravili zastopnika sovjetskih partizanov Sejdova Mirdamana-Ivana Ruskega, ki se je med zadnjo vojno boril v partizanskih edinicah na Krasu. V svojem govoru je naglasil, da je treba ohraniti budnost in partizansko tradicijo bratstva med narodi. „Današnji dan potrjuje, da nas bo enotnost, ki se je ustvarila v borbi, vedno družila.“

Osrednji govor je imel predsednik vsedržavnega združenja ANPI poslanec Arrigo Boldrini, ki je sprožil samisel, naj bi se „na tej stični točki raznih narodnosti vsako leto srečavali predstavniki partizanskih in odporniških gibanj z namenom, da posredujejo mlajšemu rodu zakladnico misli, idealov in hotenj, ki so jih prevečali med osvobodilno borbo“. Važen poudarek je dal vprašanjem narodnostnih manjšin v Italiji ter drugod v Evropi in to vprašanje povezal z rastočo nevarnostjo zopetnega oživljanja fašizma in nacizma. Njegov govor je prevečalo trdno prepričanje, da se partizanska borba ni končala s koncem vojne, marveč jo morajo bivši borci nadaljevati ter ustvariti v okviru lastnih držav in na mednarodni ravni trdno podlago za zmago v boju za demokracijo in svobodo.

Nedeljska prireditev v Bazovici, ki nedvomno sodi med največje dosedanje manifestacije partizanov na Tržaškem, je bila povezana z zanimivo razstavo slikarskih del s tematiko narodnoosvobodilne borbe.

Generalni tajnik OZN U Tant

ostro kritizira ameriško vojno v Vietnamu

Doslej najostrejšo kritiko na račun ameriške politike v Vietnamu je izrekel generalni tajnik OZN U Tant na nekem mednarodnem zborovanju v mestu Greensboro (Severna Karolina), katerega se je udeležilo okoli 900 delegatov iz 34 dežel.

V svojem predavanju je U Tant obširno govoril tudi o vojni v Vietnamu. Med drugim je poudaril, da boj vietnamskega osvobodilnega gibanja ni »komunistična napadalna vojna«, marveč narodnoosvobodilni boj proti vsem tujcem, zlasti pa proti Američanom. Dokler Amerika in njeni zavezniki tega dejstva ne bodo uvideli, tako dolgo se vojna po njegovem mnenju ne bo končala.

S tem je U Tant povsem jasno in odločno postavil na laž zagotovila ameriških politikov, ki poudarjajo, da vodijo vojno v Vietnamu proti »komunistični nevarnosti« ter za »demokracijo in svobodo« vietnamskega ljudstva. Nasprotno je ta vojna naperjena proti interesom Vietnamcev in služi edino koristim ameriških imperialistov, zato je po mnenju U Tanta edina pot do miru v tem, da Amerika najprej ustavi bombardiranje Severnega Vietnama in se potem rešitev vietnamskega vprašanja išče za konferenčno mizo. Kot veliko tragedijo je označil dejstvo, da doslej ni bilo mogoče pripraviti prizadetih strani do takih ukrepov, zato U Tant tudi ne bo dal nobene nove pobude za mir v Vietnamu, dokler Amerika ne bo ustavila bombardiranja.

Kdo nosi odgovornost za tragične dogodke v Vietnamu, je torej povsem jasno. Tega se zavedajo ugledni krogi tudi v Ameriki sami, kjer je ravno te dni skupina funkcionarjev demokratične stranke naslovila na predsednika Johnsona poziv, naj se odpove kandidaturi pri predsedniških volitvah, ker sicer obstoja nevarnost, da bo prihodnje leto zmagala republikanska stranka. Johnsonu očitajo v vrstah lastne stranke predvsem vojno v Vietnamu in rasne nemire v lastni državi.

PREDSEDNIK SPÖ DR. KREISKY:

„Atentati so zločin“

V izjavi, ki jo je podal za glasilo italijanskih socialistov „Avanti“, je predsednik Socialistične stranke Avstrije dr. Bruno Kreisky ostro obsodil teroristično dejavnost na Južnem Tirolskem. „O dejavnosti teroristov morem samo ponoviti, kar sem glede tega že vedno poudarjal, namreč, da gre za zločine, katerih v primeru, kadar zahtevajo človeška življenja, nikakor ne bi smeli obravnavati kot politične delikte.“ Glede vodje teroristov Bur-

gerja pa je dr. Kreisky izjavil, da „je bil ta gospod, dokler so bili socialisti v vladi, kakor se spodobi ali v zaporu ali izven Avstrije“.

Politika avstrijskih socialistov v vprašanju Južne Tirolske, je dejal dr. Kreisky, temelji na dveh načelih: ukrepe, ki jih morata Avstrija in Italija sprejeti za zagotovitev avtonomije za južnotirolsko manjšino, mora odobriti večina južnotirolskih zastopnikov; poleg tega pa je treba priznati neke vrste mednarodno razsodišče, kar je v prvi vrsti odvisno od sporazuma med Avstrijo in Italijo.

Hkrati je dr. Kreisky odločno zavrnil stališče tistih italijanskih krogov, ki so po zadnjih atentatih zahtevali prekinitve pogajanj med obema državama, kajti taka odločitev bi koristila samo terorističnim atentatorjem, ki se trudijo, da bi preprečili sporazumno rešitev med Avstrijo in Italijo.

Štajerski obisk v SOSEDI SLOVENIJI

Na povabilo gospodarske zbornice SR Slovenije je bila prejšnji teden na dvodnevem obisku v Sloveniji štirčlanska delegacija štajerske kmetijske zbornice, ki jo je vodil predsednik zbornice in podpredsednik avstrijskega parlamenta ekonomski svetnik Josef Wallner.

Med svojim bivanjem v Sloveniji so si štajerski predstavniki ogledali vsi kmetijskih kombinatov ter se s predstavniki teh podjetij pogovarjali o razvoju in problemih modernega industrializiranega kmetijstva. V čast predsedniku Wallnerju in ostalim članom delegacije je avstrijski generalni konzul v Ljubljani dr. Heinrich Riesefeld, katerega sta se udeležila tudi člana republiškega izvršnega sveta SR Slovenije inž. Franc Razdevšek in Bojan Lubej.

Pred povratkom v domovino je gostom iz Štajerske priredil inž. Razdevšek v imenu republiškega izvršnega sveta kosilo na gradu Štrmol pri Kranju.

KONČNO SPOZNANJE:

OD DANES NAPREJ:

Število postelj ni dovolj za uspešen turizem

Letošnji razvoj turizma v deželi je bil povod za anketo, ki je bila koncem minulega tedna pri koroški deželni vladi. Ta razvoj obstoja v glavnem v tem, da število turističnih nočitev v deželi nazaduje, medtem ko se je število turističnih podjetij in njihovih zmogljivosti povečalo in ko istočasno narašča tudi število nočitev po campingih. Vsled tega prihajajo nekatera turistična podjetja v čedalje težavnejši položaj. Zasedenost hotelov je letos večinoma slabša, kot je bila v minulih letih, stagnacija na področju turizma pa najbolj občutijo podjetja ob Vrbskem, Millstattskem in Osojskem jezeru.

V juniju so na Koroškem našli za okroglo 10 % manj nočitev kot v juniju minulega leta in tudi za 4 % manj kot junija 1965. Število letošnjih junijskih nočitev je bilo ob Vrbskem jezeru za 60.000, ob Millstattskem jezeru za 40.000 in ob Osojskem jezeru za dobrih 30 tisoč nižje od števila v lanskem juniju. Po dosedanjih vesteh se položaj v prvi polovici julija ni zboljšal, marsikje se je celo poslabšal. Julij in avgust pa sta za turizem v deželi odločilna meseca, saj odpadeta na ta čas dve tretjini celoletnih turističnih nočitev.

Toda to nazadovanje ni edini vzrok upravičene zaskrbljenosti. Glavni vzrok te zaskrbljenosti je naraščanje števila turističnih podjetij in njihovih zmogljivosti. Med avgustom 1965 in 1966 se je v deželi število turističnih podjetij povečalo za 11 %, število turističnih postelj pa za 8 %. Če ob tem upoštevamo, da se je medtem število nočitev po campingih povečalo za okroglo četrtino in da je lani odpadlo na campinge 13 % vseh nočitev, potem razumemo pesimizem, ki je v pogledu na letošnjo turistično sezono zavladal že tekom lanskega poletja.

Ta pesimizem se je medtem še povečal. Od lani avgusta naprej je namreč število turističnih podjetij in zmogljivosti še naprej naraščalo. Vsled tega je pričakovati, da bodo letos turistične postelje, ki so bile 1965 v povprečju zasedene še 68 noči, lani pa 63 noči, letos zasedene le še kakšnih 55 noči. To pa je absolutno premalo, če upoštevamo, da je zadnja leta po večjih podjetjih turistična postelja povezana z investicijo okoli 100.000 šilingov.

Glavna hiba turizma v deželi je torej pri čela roditi svoje očitne posledice. Nastali položaj je posledica precej anarhističnega vedenja števila turističnih podjetij in njihovih zmogljivosti, ki ga je spremljalo neprenehno navijanje cen za turistične storitve in usluge. Pri tem se je večina podjetij malo brigala za kvaliteto uslug in za sistematično pridobivanje novih turističnih gostov. Zaradi tega je naš turizem pričel podlegati mednarodni konkurenci. Ta pa je čedalje večja. Nemške turistične agencije nudijo za ceno 7800 šilingov polet in šestnajstdnevno bivanje v Floridi, na otočju Bahame ter v Afriki ali Tajski, da ne govorimo o vrednih ponudbah Bolgarije, Romunije in drugih dežel.

V takih okoliščinah je bila na anketi sprejeta pravilna resolucija. Le-ta zahteva ustavitve večanja števila turističnih postelj in zboljšanja kvalitete turističnih uslug in turistične propagande. Poleg tega naglašajo potrebo po učinkovitejšem pospeševanju razvoja turizma s strani javne roke in potrebo po izgradnji novih prometnih zvez čez Alpe na Koroško.

Gospodarska kooperacija med evropskim Vzhodom in Zahodom

(1. nadaljevanje)

V novih pletenih planih vzhodnoevropskih držav (1966 - 1970) je predvidena vrsta ukrepov, ki naj bi omogočili razvoj nove specializirane proizvodnje, kar bi povečalo izvozne presežke, ki ustrezajo zahtevam in normam svetovnega trga. To velja predvsem za izdelke strojne industrije. Tako so n. pr. v sovjetskem načrtu predvideni ukrepi, ki naj bi izboljšali strukturo sovjetskega izvoza z razširjenostjo udeležbe strojev, orodij, instrumentov, sredstev za promet in zveze ter drugih končnih izdelkov predelovalne industrije, da „opirajoč se na temeljno proučevanje inozemskega trga ustvarijo novo specializirano proizvodnjo, da bi se proizvajalo več izdelkov za izvoz, ki zadovoljujejo zahteve svetovnega trga...“ Na splošno se čuti težnja po izboljšanju kakovosti izvoznih izdelkov, po večji reklamni in inozemstvu, po ustvarjanju novih trgovinskih tokov in po izboljšanju sedanje prodajalne službe.

INDUSTRIJSKA KOOPERACIJA

V zadnjem času se pojavljajo med Vzhodom in Zahodom Evropa nove oblike gospodarskega sodelovanja. Leta 1966 so začeli z ureničevanjem številnih sporazumov, ki so bili sklenjeni med industrijskimi in trgovinskimi podjetji Poljske, Madžarske in drugih vzhodnoevropskih držav z britanskimi, italijanskimi, švedskimi in zahodnoevropskimi firmami. Ta kooperacija ima več oblik. Najpogostejše dobavi vzhodnoevropski partner na temelju dolgoročnega sporazuma zahodnoevropski firmi določene dele, katerih proizvodnja je organizirana na temelju specifikacije te firme. Tako so poljske firme skle-

XVII. Gorenjski sejem v Kranju

Nov korak sodelovanja na meji

Gorenjski sejem v Kranju napreduje in ubira vidne korake, da postane gospodarska prireditel, ki bo poleg Gorenjske zajela tudi gospodarske interese Koroške in severnega območja Furlanije-Juljske krajine. Do te ugotovitve prihajamo, ko po fiskovni konferenci minuli petek pišemo o letošnjem XVII. Gorenjskem sejmu, ki je danes v Kranju odprl svoja vrata in ki bo do 15. avgusta vsak dan odprt od 8. do 19. ure.

Gorenjski sejem in Kranju je izjemen sejem, ker ni razstaveni sejem, marveč izrazil potrošniški sejem z možnostjo neposrednega nakupovanja razstavljenega blaga. Ta sposobnost ga je napravila tudi izredno prikupnega in je v največji meri pripomogla, da se je naglo razvil v prireditel, katere število razstavljalcev in obiskovalcev naglo narašča. V prvih letih je sejem obiskalo 20.000 do 25.000 ljudi, lanskega pa je obiskalo že okroglo 100.000 ljudi iz Slovenije, Koroške in Furlanije-Juljske krajine ter drugih predelov Evrope, katerih turisti potujejo skozi Kranj. Lani je na sejmu sodelovalo 227 podjetij, ki so prodala blaga v vrednosti 1700 milijonov novih dinarjev.

Letošnji Gorenjski sejem po svojem obsegu presega lanski okvir. Število sodelujočih podjetij se je povečalo na 264. Med njimi je 95 podjetij z Gorenjske, 120 iz ostale Slovenije, 28 iz ostalih jugoslovanskih republik, 10 iz Furlanije-Juljske krajine, 8 iz Avstrije (od tega 5 s Koroške), 2 iz Zahodne Nemčije in 1 švedsko podjetje. Inozemski kupci, ki plačajo s vojo valuto, imajo 10 odstotkov popusta.

Razstavišče sejma obsega kakor lani tri objekte. Razstavišče I v osnovni šoli in na njenem dvorišču so si izbrala predvsem podjetja, ki razstavljajo in prodajajo živila, sadne izdelke, vino in žgane pijače, nadalje podjetja, ki prodajajo električne aparate in opremo, posteljnino, keramične izdelke, lovške puške ter kmetijske stroje in orodje. Razstavišče II je v tekstilni šoli. Tam je razstavljen predvsem tekstil, usnjena galenlerija in obutev, na dvorišču pa motorna in druga vozila, športne potrebščine in pribor za campinge. Na razstavišču III v Delavskem domu je razstavljeno predvsem pohištvo. Po vseh razstaviščih pa je na razpolago dovolj spominčkov slovenske domače obrti. V tekstilni šoli je vsak dan ob štirih in pol šestih popoldne modna revija, na dvorišču osnovne šole pa vsak dan od sedmih zvečer naprej pester zabavni program.

Gorenjski sejem v Kranju je v pravem pomenu besede izložbeno okno in hkrati trgovina gorenjskega in slovenskega gospo-

darstva. Predstavlja kmetijstvo in industrijo enako kot obrt, gostinstvo in turizem. Kot gospodarska prireditel pa širi svoj vpliv čedalje bolj preko meje na severu in na zahodu. V tem prizadevanju Gorenjski sejem tudi obeta, da bo že prihodnje leto, ko bo verjetno dobil svoje stalno razstavišče, inozemskim razstavljalcem omogočil, da bodo nevezano na sejemске kontingente lahko svobodno prodali svoje izdelke, enako kot domači razstavljalci.

Plinovod Koper — Leoben

Alžirska, avstrijska in jugoslovanska podjetja so se pred kratkim načelno sporazumela za nabavo, transport in prodajo plina in se pri tem odločila za gradnjo plinovoda iz Kopra do Leobna, kjer bi ta plinovod priključili na avstrijsko plinovodsko omrežje. Pogajanja so bila zaključena s podpisom načelnega sporazuma na Dunaju.

Sporazum predvideva, da bo jugoslovansko podjetje »Uniongas« od alžirskega podjetja »Sonatras« kupovalo letno 2,3 milijarde kubičnih metrov plina. Od tega ga bodo 800 milijonov kubičnih metrov porabili v Sloveniji, preostalo količino pa bo kupilo podjetje »Austria-Ferngas«, ki bo skupno z »Uniongas« zgradilo plinovod Koper—Ljubljana—Maribor—Graz—Leoben.

V gospodarskem kolesju Zahodne Nemčije še naprej škriplje

cije lani zmanjšale za 12 odstotkov, letos pa pričakujejo njihovo zmanjšanje za nadaljnjih 12 odstotkov. Nazadovanje investicij in povpraševanja na domačem trgu ima neprijetne posledice tudi v zunanji trgovini. Nemški uvoz nazaduje, zaradi tega pa nastajajo tudi težave pri izvozu. V prvem polletju je Zahodna Nemčija zmanjšala svoj uvoz za okroglo 10 odstotkov na 22 milijard DM. Pri tem je zlasti ukinila uvoz investicijske opreme in opreme za vojsko. Ta ukinitvev bo trajala tako dolgo, dokler dohodki iz povečanega izvoza ne bodo dopuščali zopetnega uvoza.

V poučenih krogih trdijo, da se tudi v drugem polletju gospodarski položaj Zahodne Nemčije ne bo zboljšal. Na povečano povpraševanje na domačem trgu je računati šele tekom prihodnjega leta.

nile z britansko firmo Numbrex pelletno pogodbo o dobavi nekaterih delov in polizdelkov, z neko francosko firmo pa pogodbo o dobavi delov za tekstilne stroje. Poljska dobavlja Zahodni Nemčiji tudi dele za hladilne naprave, Italiji pa traktorje, ki jih dodeluje in prodaja neka italijanska firma.

Drugi tip kooperacije so aranžmaji, na katerih temelju se vsak partner specializira v proizvodnji posameznih izdelkov, ki se nato medseboj izmenjujejo. Pogodba med avstrijsko družbo Alpine Montan in podjetji Madžarske ter Češkoslovaške je takšna oblika kooperacije. Da jim ne bi bilo treba adaptirati svojih valjarn na proizvodnjo določenih vrst valjanih jeklenih profilov, so se partnerji sporazumeli, da bodo posamezne izdelke medseboj izmenjevali. Ista oblika kooperacije je organizirana med nekaterimi proizvajalci kemičnih in farmacevtskih izdelkov v Avstriji in na Madžarskem. Na podlagi neke takšne pogodbe dobiva Avstrija iz Madžarske važne surovine za proizvodnjo zdravil obenem z vsemi obvestili o proizvodnem procesu, za povračilo pa Avstrija dobavlja Madžarski izdelke, ki jih izdelujejo samo v Avstriji. Avstrijska družba Stickstoffwerke dobavlja letno Madžarski 250.000 ton gnojil v zameno za fosfate, bencol in fenol.

Posebna oblika so aranžmaji, ki predvidevajo specializacijo v proizvodnji posameznih elementov, ki jih partnerji zamenjujejo med seboj, tako da vsak med njimi opravlja montažo, da dobi končni izdelek. Tipičen zgled za takšno obliko kooperacije je pogodba med poljskimi podjetji in British Steel Pioneers and Engineers.

(Se nadaljuje)

POŠIROKEM SVETU

ATENE. — V Grčiji se čedalje bolj krepi opozicija proti sedanjemu vojaškemu režimu, ki je prišel na oblast po udaru 21. aprila. Medtem ko v prvih časih po vojaškem udaru demokracijske sile niso mogle prav razviti svojega odpora, deluje zdaj proti vojaški vladi že več tujih organizacij, ki ne glede na politično usmerjenost svojih organizatorjev zbirajo okoli sebe ljudi, kateri kažejo pripravljenost za boj proti sedanji diktaturi v Grčiji. Ena izmed glavnih organizacij je »patriotična fronta«, pred nedavnim pa je začela delovati tudi nacionalna profilaistična liga (EAS), ki poziva na boj proti vojaški diktaturi in se zavzema za revolucionarno akcijo, katere cilj je likvidacija vojaške in dinastične diktature, kaznovanje njenih sodelavcev ter vzpostavitev demokracijske in naprednega reda.

NEW YORK. — Posebna misija Združenih narodov je sporočila, da se bo začela 11. avgusta v Zenevi pogovarjati z »zainteresiranimi strankami« o Adenu. Pogovori bodo potovali na podlagi pooblastil, ki jih je tej misiji dala glavna skupščina OZN. Doslej je misija že navezala stike s predstavniki fronte za osvoboditev Južnega Jemena »Flosy« in z britanskim visokim komisarjem v Adenu.

BRIONI. — Predsednik SFR Jugoslavije Josip Broz Tito je na Brionih sprejel izrednega in pooblaščenega veleposlanika Amerike v Jugoslaviji Burka Elbricka, kateri mu je izročil osebno poslanico ameriškega predsednika Johnsona. O vsebini te poslanice ni bilo objavljenih nobenih podrobnosti.

KAIRO. — Iz tistih predelov arabskega ozemlja, ki so jih med nedavno vojno zasedle izraelske čete, prihajajo vesti, iz katerih je razvidno, da se je položaj na teh področjih nevarno poslabšal. Zasedbene oblasti so uvedle stroge ukrepe proti prebivalstvu, ki noče sodelovati z okupatorji. Da mednarodna javnost ne bi zvedela za sedanje razmere v teh krajih, je Izrael uvedel tudi strogo cenzuro.

NEW YORK. — V poročilu za varnostni svet je generalni tajnik OZN U Tani ugotovil, da se trgovina z Rodezijo kljub prepovedi, ki so jo izrekli Združeni narodi, nemoteno nadaljuje. Zaradi pomanjkanja podrobnih obvestil pa U Tani ni mogel dokončno ugotoviti, kakšen je učinek sankcij proti Rodeziji, ki so bile sprejete lani decembra s sklepom varnostnega sveta.

KRANJ. — Občinska skupščina Kranj je na slavnostni seji v počastitev občinskega praznika sprejela tudi sklep o podelitvi domicila koroških partizanskim enotam. Listine o podelitvi domicila je predsednik občinske skupščine Slavko Zalokar izročil nekdanjemu političnemu komisarju Koroške grupe odredov Mitji Ribiču. V Gorenjskem muzeju je bila odprta razstava dokumentov o Prešernovi brigadi, kateri je Kranj podelil domicil že lani. Pri Semperskem gradu pod Šmarino goro pa je bilo veliko partizansko slavo s srečanjem preživelih borcev Prešernove brigade.

TEHERAN. — Pakistanski predsednik Ajub Kan, predsednik turške vlade Sulejman Demirel in iranski šah Mohamed Reza Pahlavi so imeli v Teheranu tako imenovani »mali vrh«, kjer so razpravljali o položaju na Srednjem vzhodu. Na tem sestanku so se predstavniki vseh treh držav strinjali, da se morajo izraelske čete umakniti z zasedenih arabskih ozemelj.

ABIDJAN. — Jutri se bo v glavnem mestu Slonokoščene obale Abudjane končal 35. mednarodni kongres PEN-klubov, na katerem je sodelovalo okoli 200 delegatov iz 33 držav. Na kongresu, ki je bil hkrati prva taka prireditev v Afriki, so razpravljali predvsem o naslednjih temah: »Legenda in mitologija kot izvor navdih v literaturi in umetnosti«, »Pisatelj in dvojezičnost« in »Pisatelj med tradicijo in kulturo«.

WASHINGTON. — Zunanje politični odbor ameriškega senata je za tretlino zmanjšal vsoto, ki jo je predsednik Johnson predlagal kot vojaško pomoč tujini. Predlagana vsota je bila zmanjšana od 596 na 391 milijonov dolarjev. Poleg tega je odbor glasoval za ukinitvev sklada, iz katerega je obrambno ministrstvo preko izvozne in uvozne banke dovoljuje nerazvitim državam posojila za nakup orožja v Ameriki.

RIM. — Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo (FAO) je sporočila, da bo poslala v Egipt dovolj hrane za 35.000 beguncev, ki so bili med izraelsko-arabsko vojno prisiljeni zapustiti domove. Že prejšnji mesec je FAO poslala hrano za trimesečno prehranjevanje 100.000 ljudi v Jordanijo in za 100 tisoč ljudi v Sirijo.

NEW YORK. — Na sežu OZN v New Yorku napovedujejo, da bo varnostni svet verjetno 7. avgusta po sestanku zunanjih ministrov arabskih držav v Kartumu nadaljeval razpravo o krizi na Srednjem vzhodu. Predsednik varnostnega sveta je v mesecu avgustu francoski delegat Roger Seydoux.

LONDON. — Prejšnji teden je začel veljati zakon o podzavljenju večine britanske jeklarske industrije. S tem zakonom je bilo podzavljenih 14 največjih družb, ki proizvajajo na leto kakih 20 milijonov ton jekla in zaposlujejo okoli 270.000 delavcev. Zdj se, da se te družbe enotno državnemu podjetju, ki je hkrati največje v zahodni Evropi. Lastnikom prejšnjih družb bo država izplačala okoli 600 milijonov funtov šterlingov odškodnine.

ATENE. — Grški vojaški režim je zaplenil celotno imetje vseh prepovedanih političnih strank, organizacij in združenj. Prav tako je bilo zaplenjeno tudi premoženje vseh tistih Grkov, katerim je sedanji režim odvzel državljanstvo. Po izjavi finančnega ministra smatra vlada to premoženje za »dohodek rednega proračuna«. Odkar je na oblasti sedanji vojaški režim, je bilo v Grčiji prepovedanih več kot 250 političnih strank, organizacij in združenj, ki so obstajale že desetletja ter imele tudi precejšnjo materialna sredstva.

SAIGON. — Na ameriški letalonosilki »Forrestal«, ki je zasedrana v Tonkinem zalivu in s katere so letala vzletela v napade v Severni Vietnam, je prišlo do hude eksplozije, ki je po dosedanjih ugotovitvah zahtevala nad 70 mrtvih in blizu 80 ranjenih vojakov, medtem ko je nadaljnjih 112 vojakov pogrešanih.

Pogum v življenju

Kritični trenutki v življenju nas lahko iztirijo, lahko pa nam tudi pomagajo izoblikovati našo osebnost. Od rojstva do smrti se stalno spreminjamo, vendar ne enakomerno; včasih napravimo velik skok naprej ali pa klavrn korak nazaj. Kako naj si razložimo take nenadne spremembe k dobremu ali slabemu? Kakšni impulzi nas napotijo nenadoma na dobro ali pa na slabo pot?

Ko so psihiatri začeli raziskovati življenje duševnih bolnikov, so postali pozorni na pojav, da je začetek dolge bolezni često sledil neki krizi v življenju bolnika. Včasih je bil to udarec usode, o katerem je bilo lahko predvideti, da mu bodo sledile motnje duševnega ravnanja: smrt v družini, izguba službe, huda operacija in podobno. V drugih primerih pa ni bil dogodek, kateremu je sledil duševni zlom, nobena nesreča ali sicer kaj hudega, ampak na primer rojstvo otroka, napredovanje v službi in podobno. Za nekatere ljudi je bila torej obremenitev z razveseljivim dogodkom prehuda in ji niso bili dorasli. Psihiatrom je dal misliti pojav, da so enake krize, ki so bile za nekatere ljudi usodne, zbudile v drugih presenetljive moči.

Človek, ki je v krizi, tava po neznanem področju; izgubil je orientacijo. Njegovo mišljenje in čustvovanje je preplavljeno s spomini na prejšnje krize, ob katerih je občutil enak nemir in strah.

Če kdo zaide v položaj, ki se mu zdi brez izhoda, bo postal nervozen, razdražljiv in napadalen do svoje okolice ali pa se pojavijo pri njem depresije. Končno le reši svoj problem tako ali drugače in pride iz krize duševno utrjen ter z večjim smislom za realnost — ali pa oslabljen, tako da ga bodo prihodnje krize še bolj prizadele. Vsekakor pa je tisti, ki je obdržal smisel za realnost in se z njo sprijaznil, prišel iz krize močnejši ali vsaj ne oslabljen. Tisti, ki se je izognil zahtevam položaja, pa je izgubil sposobnost prilagoditi se življenju.

Jasno je, da ni mogoče naučiti se najboljšega recepta za premagovanje kriz. Do določene stopnje pa lahko predvidimo nekatere življenjske krize in se tako nanje že prej pripravimo.

Ljudje, ki so »trdni v krizah«, so vedno aktivni in iščejo ugodno rešitev krize. Ne delajo očitkov niti sebi niti drugim in ne skrivajo svojih skrbi, strahu in sramežljivosti. Vedo, da se morajo odpočiti, ko začnejo zaradi preutrujenosti njihova storilnost pojmovati, potem pa se prisilijo, da nadaljujejo boj, ko so si spet nabrali novih moči. Znajo sprejeti pomoč in celo prositi zanje, ker ne vidijo v tem znamenja slabosti, ampak znamenje zrelosti.

Vsaka življenjska kriza skriva v sebi oboje nevarnosti in obete, ogroženost in lepe perspektive, brezup in

Prva razstava „INTART“

je v Celovcu doživela lep uspeh

Prejšnji teden je bila v Celovcu zaključena mednarodna likovna razstava „INTART“, na kateri so sodelovali likovni umetniki iz treh sosednjih dežel Furlanije-Juljske krajine, Slovenije in Koroške. Trajala je od 20. maja ter si jo je tekom devetih tednov ogledalo okoli 1700 ljudi, kar je za celovške razmere vsekakor lep obisk, posebno v sedanjem letnem času, saj so v nedavnih vročih tednih zabeležili na dan le po nekaj obiskovalcev. Veliko zanimanje za to prireditelja pa je pokazala predvsem srednješolska mladina ter si je razstavo pod strokovnim vodstvom ogledalo nad 800 dijakov.

Prva razstava „INTART“ pa je bila lep uspeh tudi za sodelujoče umetnike, med katerimi je bilo 11 predstavnikov koroške, 13 italijanske in 11 zastopnikov slovenske likovne umetnosti, ki so skupno razstavili 167 eksponatov s področij silkarstva, grafike in plastike. V Celovcu smo sicer poleg domačih že večkrat spoznali tudi umetnike iz Italije in Slovenije, toda razstava „INTART“ je bila prva neposredna

konfrontacija sodobne likovne umetnosti treh sosednjih dežel. Da je bila zamisel take skupne manifestacije posrečena, dokazuje zabeležen obisk, sodelujoči umetniki pa so lahko zadovoljni tudi glede „komercialne“ plati razstave: v tem okviru je bilo namreč odkupljenih 15 slik za skupno ceno 26.000 šil.

Končno pa je „INTART“ v Celovcu uspešno prestala vojo preizkušnje tudi z ozirom na to, da je zamišljena kot stalna razstava, ki bo vsako leto prirejena v eni izmed treh dežel — letos je bila v Celovcu, prihodnje leto bo v Vidmu in leta 1969 bo na vrsti Ljubljana, ki si je s svojim velikim grafičnim bienalom pridobila že vsestranski ugled v svetu likovne umetnosti. Začetek,

ki je bil letos narejen v Celovcu, gotovo ni bil lahek, vendar se je — kakor z zadovoljstvom ugotavlja predsednik združenja koroških umetnikov dr. Brandl — sodelovanje med predstavniki in umetniki treh dežel odvijalo v tako priskrben in prijateljskem vzdušju, da v tem vidimo najboljše jamstvo tudi za bodoči uspešni razvoj „INTART“.

Bogato mednarodno sodelovanje
Slovenske akademije znanosti in umetnosti

Kot sedemnajsta knjiga v zbirki letopisov je pri založbi Slovenske akademije znanosti in umetnosti v Ljubljani pred nedavnim izšlo poročilo o delovanju najvišje slovenske znanstvene ustanove v letu 1966. Tudi tokrat je »Letopis« pestra kronika dogodkov ter posreduje zanimiv pregled vsestranskega dela akademije.

Ob koncu leta 1966 je Slovenska akademija znanosti in umetnosti štela skupno 44 članov, in sicer dva častna člana, 35 rednih in 7 dopisnih članov. Delo je potekalo v posameznih inštitutih, odborih, zavodih in komisijah, kot najmlajši oddelek akademije pa deluje študijski center za zgodovino slovenskega izseljenstva. Akademija je tudi v minulem letu vzdrževala stike s sorodnimi ustanovami širom po svetu. Številni njeni člani in sodelavci so se udeležili raznih mednarodnih kongresov in delovnih zborovanj v tujini, inozemski znanstveniki pa so bili na obisku pri akademiji v Ljubljani.

Važno področje dela akademije je nedvomno njena založniška dejavnost. Lani je izšlo 10 novih publikacij v skupnem obsegu 2130 strani. Svoje publikacije zamenjuje akademija preko svoje biblioteke z raznimi ustanovami doma in v inozemstvu. Ob koncu leta 1966 je bila redna zamenjalna mreža razširjena na 76 držav vsega sveta ter je obsegala 1168 naslovov, od tega 201 v Jugoslaviji, 967 pa v inozemstvu. S to zamenjavo je akademija svojo biblioteko obogatila za 5848 knjig in letnikov revij, tako da je celotni knjižni sklad biblioteke ob koncu minulega leta znašal že okoli 128.000 volumnov, poleg knjig in letnikov revij pa tudi še nekaj tisočev mikrofilmov, geografskih kart in fotografij.

Lani je Slovenska akademija znanosti in umetnosti zgubila dva svoja redna člana: 8. junija 1966 je umrl mednarodno znani in priznani geograf univ. prof. Anton Melik, 19. junija 1966 pa plodoviti slovenski skladatelj in glasbenik prof. Marjan Kozina.

Ugodna sezona v Brežah

Poletne igre na Petrovi gori v Brežah že dolgo niso bile deležne takega zanimanja, predvsem pa tako ugodnega vremena, kot je bilo za beleženo v prvem »polčasu« letošnje sezone. Zvestim obiskovalcem teh prireditev so še v dobrem — ali bolje povedano v slabem — spominu številne predstave iz prejšnjih let, ko je dež pokopal najlepša pričakovanja in so morali obiskovalci premočeni do kože zapuščati Petrovo goro, ne da bi do konca videli in slišali čudovite igre na ustrezno urejenem prizorišču sredi grajskih razvalin.

Toliko bolj razveseljiv je dosednji potek letošnje sezone. Že v prvih tednih se je število obiskovalcev v primerjavi z zadnjimi dvema leti dvignilo za 82 odstotkov, do polovice letošnje sezone pa je to število naraslo skoraj za 100 odstotkov, tako da je bilo »gledališče« na Petrovi gori, ki ima okoli 800 sedežev, večer za večerom razprodano. Če bo vreme tudi tekom meseca avgusta tako naklonjeno, smejo v Brežah glede obiska računati z novim rekordom, kar pomeni tudi dohodke, ki bodo zagotovili uspešno delo za prihodnje leto.

Vsekakor pa je breški ansambel že doslej lahko v polni meri zadovoljen z odzivom, ki so ga letošnje prireditve našle v široki javnosti. Nad 80 domačih in inozemskih listov je poročalo o obeh uprizoritvah te sezone; skoraj brez izjeme so ta poročila polna priznanja in pohvale — tako glede igralcev kakor tudi na račun tehnične plati. To pa je z poštreno skupino pod vodstvom arhitekta Sandlerja gotovo tudi najlepša nagrada za ves trud.

KULTURNE DROBTINE

● V prostorih Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani so prejšnji mesec ustanovili društvo ljubiteljev male grafike, ki je svoje ime — *Ex libris Sloveniae* — povzelo po eni najbolj razširjenih oblik male grafike, namreč po knjižnem znaku ali *ex libris*.

● Med najbolj obiskane razstave, kar so jih doslej priredili v Parizu, nedvomno sodi razstava predmetov iz grobnice egiptovskega faraona Tutankamona. Odprta je bila meseca februarja, prejšnji mesec pa so zabeležili že milijon obiskovalcev. Tako je ta prireditev presegla celo rekord, ki ga je z 800.000 obiskovalci dosegla razstava Pabla Picassoa. Razstava iz egiptovske zgodovine si celo v času poletnih dopustov ogleda na dan po 5000 ljudi.

● Na mednarodnem festivalu dokumentarnih filmov v Benetkah je dobil veliko nagrado japonski film *„Matere“*, medtem ko je bila druga nagrada priznana francoskemu filmu *„Picassoovo oko“*. Veliko nagrado festivala otroških filmov so podelili češkoslovaškemu filmu *„Ded, Kljan in jaz“*, drugo nagrado pa francoskemu filmu *„Srečen čas“*.

● Za letošnjo turistično sezono na Bledu je slovenski etnografski muzej iz Ljubljane pripravil kar štiri zanimive razstave. Najprej je bila odprta razstava *„Slovenska kmečka noša“*, v nedeljo je bila otvoritev razstave *„Slovenske ljudske maske“* in v torek razstave *„Ljudsko slikarstvo“*, medtem ko bodo 20. avgusta odprli še razstavo *„Komnite ljudske plastike s Krasa“*.

● V okviru tedna avstrijskega filma so v Moskvi, Leningradu in Rigi podali zanimiv pregled razvoja avstrijske filmske umetnosti. Pregled je segal od klasičnega filma do najnovejšega dokumentarnega filma o avstrijskem odporu gibanju v dobi nacizma.

● Muzej sodobne umetnosti v Skopju, ki je bil ustanovljen v okviru mednarodne solidarnosti po katastrofalnem potresu, ima v svoji bogati zbirki slik, grafik, skulptur in risb, katere je Skopju doslej podarilo 750 umetnikov iz 33 držav, zdaj že 1400 del.

PERSPEKTIVA ZA RAZVOJ SR SLOVENIJE:

Moderno organizirana nacionalna in politična slovenska skupnost v okviru Jugoslavije

Nobena tajnost ni, da smatrajo nekateri krogi, ki so — blago rečeno — rezervirani do naše politike, da se da z oblastjo zelo dobro »sodelovati«, da pa je partija tista, ki drži te kroge na verigi in jim preprečuje, da bi se ponovno konstituirali kot politična sila. Od tod se poraja tudi odgovor, ki ga zlasti vneto zagovarja emigracija za mejami: smo za socializem, toda brez komunistov.

Morali bi uresničevati prakso, da bodo oblastni organi prevzeli in tudi nosili težo neposrednih političnih konfliktov in konfrontacij. Zveza komunistov pa bo nosila težo širšega ideološkega, ne pa samo praktičnega spopada.

Vzemimo za primer razne zaostritve in nesporazume, do katerih prihaja v tej ali oni delovni organizaciji zaradi reforme, pravilneje rečeno, zaradi slabega poslovanja in nizke produktivnosti dela. Če kje do tega pride, potem obveste o tem najprej CK, kar pa je napačno. Prva in neposredno bi morala razreševati taka nasprotja občinska skupščina, ker je za to najbolj poklicana, ne mislim policijsko, ampak ekonomsko, socialno. Oblastveni organ bi moral biti tisti, ki bi prestregel najhujši politični sunek, ki ga taki primeri povzročijo; pojavili se mora kot politični dejavnik, kot integracijska, družbeno-politična sila, ne pa stati ob strani.

V tem smislu je treba spreminjati vpliv in delovanje oblasti, konkretno občinskih skupščin. Integrirati je treba politični vpliv in delovanje uprave, saj imajo skupščine mandat volivcev. Korenine vsega tega so v odgovoru na vprašanje, ali je potrebno, da

staja oblast in uprava dandanes še politični ali ne. Treba si bo prizadevati, da dose-danjo prakso postopoma spreminjamo, če hočemo da bo z reorganizacijo tudi Zveza komunistov dejansko prešla na nove položaje. Če tega ne bomo storili, bo nastal prazen prostor, ki se bo napolnil s silami, ki nam ne bodo naklonjene.

Naslednje vprašanje strateško političnega značaja je relacija samoupravljanje — družba — napredek. Naš samoupravni model še ni do kraja dodelan. Pogostokrat še operiramo z logiko, da pomeni samoupravljanje samo to, da prepuščamo čimveč pravic delovnim organizacijam in delovnim skupnostim. In čim dalj v tem pogledu pridemo, čim manj regulativov družba predpisuje, toliko popolneje naj bi bilo samoupravljanje. Zgodovinsko, dolgoročno gledano je ta teza verjetno pravilna. Če pa jo gledamo s praktičnega vidika, se zdi celo nevarna.

(1. Nadaljevanje)

Naš sistem je izredno pavšalen, tako da imamo za elektrogospodarstvo popolnoma iste normative, kot jih imamo za čevljar-sko delavnico. Posledice, ki iz tega izhajajo, so čudne.

Praksa nam kaže, da smo še vedno na takšni stopnji, da se lahko za samoupravljanjem skriva teoretično in tudi praktično konservativna miselnost, nesposobnost, slabo poslovanje itd. To splošno posodo samoupravljanja bi bilo treba začeti zelo konkretno in sistematično napolnjevati. Če se kje pokaže, da samoupravljanje izkorišča za ideje in prakso, ki se ne bi mogla vključiti v današnji tempo naše družbe, ne bi smeli potem preveč omahovati, ampak dobiti možnosti in regulative, bodisi pravnega, še večkrat pa verjetno idejno-političnega značaja, da se v tako »samoupravljanje« odločno poseže. Ne smemo absolutizirati procesa samoupravljanja, ne smemo bežati pred nekaterimi nujnimi regulativi, če se pokaže potreba, če praksa to zahteva. V tej zvezi bomo morali verjetno sprejemati nekatere dodatne predpise, uvajati inšpek-cije in večjo kontrolo, postaviti nekatere regulative odgovornosti itd.

Če se sporazumemo, da je potrebno ubrati takšno pot, potem moramo to odločiti vsi podpreti, sicer se bomo spel znašli v načelnih dialogih o tem, kdo je za samoupravljanje, za demokracijo in kdo proti. Če imamo pred seboj vizijo samoupravljanja in tako zgodovinsko projekcijo, potem nam morajo biti tudi jasne razlike in na-

sprotja med to projekcijo in konkretnimi nerešenimi problemi, ki nam jih narekujejo čas in razmere, v katerih živimo. Če kdo misli, da je samoupravljanje že dovršeno in zlasti, da nam niso potrebni neki tokovi povezo-vanja od spodaj navzgor, potem se v tem skriva nevarnost, da ne bi razumeli tistih, ki žele znotraj samoupravljanja razmere in odnose izboljšati.

Tako nerazumevanje je potem izvor raz-nih nepotrebnih dialogov in diskvalifikacij o tem, kdo je birokrat, kdo je demokrat, kdo je bolj za delavski razred, kdo manj, vse to pa nikamor ne vodi. V sedanjem obdobju so znotraj našega socialističnega kroga takšne diskvalifikacije lahko samo škod-ljive in lahko povzročajo samo zmedo. Zdi se, da smo v celoviti zgodovinski projekciji samoupravljanja in samoupravljalvske druž-be najbrž šli tako daleč in tako hitro naprej, da nismo mogli na »osvojenem terenu« vse stvari do kraja urediti, koncipirati, precizi-rati in čimbolj smiselno postaviti.

Osvojeni teren samoupravljanja bo naj-brž potrebno očistiti ostankov preteklosti itd. Tega pa nikakor ne bi smeli imeti za umik, za prodor centralizma in etatizma. To tudi ne pomeni, da se umikamo pred tehnokra-tsko kritiko in pred tisto logiko, ki želi za-radi slabosti in nedognanosti samoupravlja-nja, zlasti še delitve po delu, odpraviti sa-moupravljanje in dati vso oblast nekim nezmožljivim menagerjem, namesto da bi pred-lagali, kako odpravljati slabosti samouprav-nega mehanizma. (Konec prihodnjic)

Geschehen
in

Südkärnten

Wie alljährlich veröffentlichte das Bundesgymnasium für Slowenen in Kagenfurt auch am Ende des Schuljahres 1966-67 seinen Jahresbericht. Diesmal gibt der Jahresbericht nicht nur einen Überblick über die Entwicklung dieser Mittelschule im abgelaufenen Schuljahr, sondern zeigt auch die Entwicklung im ersten Jahrzehnt ihres Bestandes auf.

Der Jahresbericht umfasst 144 Seiten. Neben dem allgemeinen Teil über die Tätigkeit und die Entwicklung der Schule im abgelaufenen Schuljahr gibt der Jahresbericht auch Aufschluss über die Tätigkeit des Lehrkörpers und hält nochmals die Meilensteine der Entwicklung seit der Gründung im Jahre 1957 fest. Im ersten Schuljahr hatte die Schule in 3 Klassen 101 Schüler, im abgelaufenen Schuljahr stieg die Zahl der Klassen auf 15, die Zahl der Schüler auf 398, davon 242 Burschen. 65 Schüler schlossen das Schuljahr mit sehr gutem Erfolg ab.

Die berufliche Gliederung der Eltern der Schüler zeigt, daß 156 Schüler aus Bauernfamilien stammen, 75 aus Arbeiterfamilien, 60 aus Familien von Gewerbetreibenden, 74 aus Familien von Beamten und Angestellten, der Rest aber aus Rentnerfamilien und Familien der Freien Berufe. Die Zahl der Maturanten betrug im abgelaufenen Schuljahr 37.

Anlässlich des Abschlusses des Schuljahres 1966-67 veröffentlichte der „Slovenski vestnik“ am 14. Juli einen Leitartikel von Dr. Franci Zwitter. Unter dem Titel „Am Ende des Schuljahres“ befaßt sich dieser mit Problemen des Minderheitenschulwesens in Kärnten und erinnert einleitend daran, daß vor zehn Jahren mit dem Beginn des Schuljahres 1957-58 die deutschen Chauvinisten das erstmalig mit ungehinderten Schulstreiks an den zweisprachigen Schulen in Kärnten begonnen haben, ohne daß ihnen die zuständigen Behörden entgegengetreten wären. Mit dem kommenden Schuljahr beginnt auch das zehnte Jahr seit der verfassungswidrigen Aufhebung der zweisprachigen Schulverordnung in Kärnten aus dem Jahre 1945, welcher dann das jetzige Minderheitenschulgesetz folgte.

Dieses Schulgesetz befriedigt die Kärntner Slowenen keinesfalls. Mehr als zwei Drittel der schulpflichtigen Kinder haben nach diesem Gesetz keine Möglichkeit des Unterrichtes in ihrer Muttersprache. Angesichts dieser Tatsache ist jedes Gerede von der theoretischen Möglichkeit des Unterrichtes in slowenischer Sprache auch dann, wenn es nur um einen Schüler geht, unaufrecht und nicht ehrlich. Die Entwicklung im letzten Jahrzehnt hat gezeigt, daß die Volksschulfrage im gemischtsprachigen Gebiet Kärntens nicht zufriedenstellend gelöst ist und daß sie eine andere, eine bessere Regelung erfordert.

Im Rahmen der pädagogischen Woche des Kärntner pädagogischen Instituts fand am Ende des Schuljahres 1966-67 in Kagenfurt auch eine Tagung und Beratung der Lehrer an den zweisprachigen Schulen Kärntens statt. Bezirkschulinspektor Rudolf Vouk sprach über die geschichtliche Entwicklung und den jetzigen Stand des Minderheitenschulwesens in Kärnten. An diesen Vortrag schlossen sich fünf weitere Vorträge an, die sich mit aktuellen Fragen des Volksschulunterrichtes an diesen Schulen befaßten. Den Vorträgen folgte eine rege Aussprache.

Wie schon in den vergangenen Jahren, führte auch diesmal der Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten eine Kindererholungsaktion durch. Im Rahmen dieser Erholungsaktion weilen seit dem 18. Juli 60 slowenische Kinder aus Kärnten im Jugenderholungscenter Savudrija an der jugoslawischen Adria-Küste.

Der Kulturaustausch zwischen den Gemeinden Zelezná Kapla-Bela/Eisenkappel-Vellach und Kranj wird immer reger. Nach dem Konzert des international bekannten Chores „France Prešeren“ aus Kranj im Juni war am 9. Juli das Blasorchester Kranj Gast der Gemeinde Zelezná Kapla-Bela/Eisenkappel-Vellach.

Gleichzeitig begab sich eine Fußballmannschaft aus dieser Gemeinde zu einem Freundschaftsspiel nach Kranj. Am selben Tag hatte der Sportverein St. Janz v Rožu/St. Johann im Rosental den 150-köpfigen Sportverein „Breg“ aus Triest zu Gast. Ein Fußball-Freundschaftsspiel wurde in Bistrica/Feistritz im Rosental ausgetragen.

KOLEDAR

Petek, 4. avgust: Dominik
Sobota, 5. avgust: Marija Sn.
Nedelja, 6. avgust: Gosp. spr.
Ponedeljek, 7. avgust: Kajetan
Torek, 8. avgust: Ciriljak
Sreda, 9. avgust: Roman
Četrtek, 10. avgust: Lavrencij

OD PRIHODNJEGA ČETRTEKA NAPREJ:

XVI. avstrijski lesni sejem v Celovcu

1200 RAZSTAVLJALCEV IZ 33 DRŽAV

Prihodnji četrtek bo zvezni prezident Jonas odprl letošnji XVI. avstrijski lesni sejem, tokrat prvič kot Celovski sejem. Kakor vedno, bo tudi ta avstrijska strokovna sejemska prireditev na celovškem gospodarskem razstavišču postregla z vrsto novosti zlasti s področja lesnega gospodarstva, kateremu je v prvi vrsti namenjena.

S 1200 razstavljalci iz 33 držav bo ta sejem zabeležil mednarodno udeležbo, kot je doslej še ni. Prvič se bo sejma udeležila tudi Sovjetska zveza z reprezentativno razstavo svojega lesnega gospodarstva. Prvič bodo med razstavljalci na sejmu prevladovala industrijska in obrtniška podjetja, trgovska podjetja pa bodo v manjšini. Razpoložljivi razstaviščni prostor je docela razprodan, čeprav so ga za ta sejem še povečali.

Toda to niso edine novosti letošnjega Avstrijskega lesnega sejma in Celovškega sejma. Poleg svojih tradicionalnih prireditev in razstav bo letošnji sejem postregel tudi še z nadaljnjimi novostmi. Sosedna Furlanija-Juljska krajina se bo tokrat predstavila s svojim novim paviljonom, kateremu se bodo pridružili tudi še nekateri drugi, ki so jih uredila domača podjetja. Sejmski kontingent med Avstrijo in Jugoslavijo je tokrat povečan na 23 milijonov šilingov, pri čemer odpade polovica na avstrijski uvoz iz Jugosla-

vije, polovica pa na jugoslovanski uvoz iz Avstrije. Jugoslavija bo na sejmu zastopana s 43 podjetji in z izdelki, s katerimi na celovškem sejmu v glavnem nastopa.

JUTRI V BELJAKU:

Drugi dan Koroške folklore
v duhu prijateljstva na meji

Jutri bo Beljak oblekel spet svojo prazniško obleko. Sprejel bo in v gosteh bo imel 53 folklornih skupin z okroglo 1500 sodelujočimi iz

Vzorčen sodobno opremljen žagarski obrat bo tudi tokrat pokazal nekaj novosti. Njemu nasproti pa bo stala več kot 100 let stara kmečka žaga. Da bo sejem vseboval vse novosti na področju pridobivanja in predelave lesa v najbolj finalne izdelke, se razume samo po sebi. Izredno bogato bo tokrat zastopano pohištvo, poleg tega pa kmetijski in gradbeni stroji ter potrebščine za opremo gospodinjstev. Obiskovalcem bo na voljo nov parkirni prostor, poleg tega pa — tudi kot novost — sejmski otroški vrtec.

Koroške in drugih avstrijskih zveznih dežel. Iz Slovenije bo prispela akademska folklorna skupina „France Marolt“, iz Furlanije-Juljske krajine pa folklorna skupina „Capriva“. Posebno noto temu festivalu, ki bo povezan s tradicionalnim „Beljaškim žeganjem“, pa bo dal makedonski ansambel „Magnefico“ sedmih godbenikov in ene pevke iz Skopja, ki bo v Beljak prispel, da se mestu zahvali za širokogrudno pomoč Skopju po strahovitem potresu leta 1963.

Drugi dan koroške folklore v Beljaku je pod pokroviteljstvom deželnega glavarja Hansa Sime. Začel se bo ob desetih dopoldne s slavnostnim zborovanjem v dvorani beljaške delavske zbornice, pri katerem bosta sodelovali tudi folklorni skupini „France Marolt“ in „Capriva“. Po slavnostnem govoru deželnega glavarja bodo med drugim sledila predavanja o narodnih plesih Slovenije, Furlanije-Juljske krajine in Koroške. Predavali bodo prof. Ramovš iz Ljubljane, univ. prof. dr. Gaetano iz Vidma in kustos dr. Koschier iz Celovca.

Popoldne ob petih bo slavnostna povorka folklornih skupin skozi mesto, zatem pa bo otvoritev „Beljaškega žeganja“, ki bo trajalo do nedelje ob štirih zjutraj. Od pol treh naprej bodo pod naslovom „Koroška in njene sosede pojejo, plešejo in igrajo“ nastopale folklorne skupine na štirih zabaviščih v centru mesta. Svoje nastope bodo ponovile ob pol sedmih zvečer.

V primeru slabega vremena bodo folklorne skupine nastopale ob petih v veliki dvorani delavske zbornice.

IZ KMETIJSKE ZBORNICE:

Bauernbund duši delo
kmečkega poklicnega zastopstva

V sredo minulega tedna so koroški kmetje dobili prvo poskušnjo, kako si novo vodstvo Bauernbunda zamišlja nadaljnje delo kmečkega poklicnega zastopstva v deželi. Občni zbor kmetijske zbornice, katerega zasedanje je v smislu § 13 zakona o kmetijski zbornici zahtevalo 7 zborničnih svetnikov z navedbo dnevnega reda, so zastopniki Bauernbunda v kmetijski zbornici bojkotirali, vsled česar zaradi nesklepčnosti ni mogel zasedati.

Ze pred tedni je 7 zastopnikov iz vrst Allgemeiner Bauernverband, Freiheitliche Bauernschaft in Koroške zveze delovnih kmetov stavilo predlog za sklicanje občnega zbora. Za dnevni red njegovega zasedanja so predlagali:

1. Posvetovanje o gospodarskem položaju kmečkega prebivalstva,
2. Posvetovanje in sklepanje glede določitve nove cene za dizel za kmečke stroje,
3. Sklepanje o uvedbi penzije za predsednika zbornice.

Predsednik zbornice, dežel. posl. Sodati je občni zbor sklical za 26. julij. Ob njegovi otvoritvi pa je ugotovil, da ni sklepčen, ker je od 25 članov navzočih le 11, nakar je zasedanje zaključil, ne da bi mogle priti navzoče frakcije do besede. Bauernbund se namreč s svojimi zastopniki občnega zbora ni udeležil. Dva dni pozneje je prezidij zbornice sklenil, da bo občni zbor v petek 15. septembra 1967.

Ta primer zadržanja Bauernbunda je v povojnem kmečkem poklicnem zastopstvu edinstven. Doslej so na občnem zboru vse frakcije dokazale, da hočejo stvarno in konstruktivno prispevati svoj delež v korist kmetijstva in kmečkega prebivalstva v deželi. To so nedvomno hotele na tem občnem zboru, za katerega sklicanje so dale pobudo. Le Bauernbundu tokratna pobuda ni bila po volji. Ko je občni zbor zaradi tega bojkotiral, je njegovo sedanje vodstvo pokazalo svoje pravo lice. Pokazalo je, da mu ni za stvarno in konstruktivno delo kmečkega poklicnega zastopstva. Pokazalo pa je tudi, da se Bauernbund podaja na pot, na kateri hoče ostalim frakcijam, ki končno zastopajo blizu 47 odstotkov volilnih upravičencev v kmetijsko zbornico, odvzeti možnost, da tolmačijo svoje poglede na v resnici pereča kmečka vprašanja, ki so se v zadnjih mesecih zlasti v naši deželi pojavila in naravnost nagradila, ne da bi zaradi tega Bauernbund čutil potrebo, da jih obravnava v odločilnem forumu kmečkega poklicnega zastopstva v deželi, ki je za to v prvi vrsti pristojen in katerega sklepe morajo upoštevati tako prezidij kot strokovni odbori, predvsem pa uradniški aparat zbornice.

»GLOSARJEVI ZAPISKI«

Pogrebi

Navada je, da umrlim polagamo vence na grob — v znak, da smo bili z njimi na nek način osebno povezani. Ko človek umre, pretrgamo z njim tudi besedo. Toda ljudje ne morejo mimo tega, da ne bi povedali rajnemu zadnjih želj in navodil tudi še zdaj, ko ga polagamo na oder in v zemljo. Našo besedo nosijo črni traki z zlatim robom. Venci so žalostna zaveza.

Kaj pogrebni venci sploh povedo? Prinašajo zadnje pozdrave; besedo slovesa; izraz zahvale, da je bilo življenje rajnega takšno, kot smo si ga želeli; odraz tega, da odpustimo, če ni ustrezalo našim nazorom; prošnjo, da naj rajni pozabi, če smo ga kdaj vznevoljili. Včasih pa so venci samo izraz žalosti, globoke osebne prizadetosti, odmev bolečine; redko jih narekujejo tudi ozirom do ljudi in gola navada. Slovo od človeka je včasih žalostna zaveza.

Kar koli naj venci tudi povedo, vedno so izraz nekega osebnega odnosa do človeka, ki nas zapušča s svojim telesom, ki nas ne sliši več, ki pa ga kljub temu dosega naša beseda. Saj je to poslednji pogovor z njim. Kar bomo poslej govorili, ne bomo več govorili njemu, temveč o njem. Ker je ta beseda priča osebne vezi do rajnega, naj bo prisrčna, prijateljska, naravna. Takšno naj bo tudi sporočilo na osmrtnicah. Kajti dogodki okoli pogreba so vselej žalostna zaveza.

Bil sem na pogrebu. Najprej so mi osebno sporočili novico, da je preminul ta in ta človek. Kar prvi dan sem ga šel kropit in izraziti sožalje. Skušal sem upodobiti pred svojimi očmi vse tiste spomine, ki sem jih imel nanj. Res, marsikaj se zrine ob takih trenutkih človeku

v zavest. Predočil sem si vse življenje rajnega, kolikor sem mu seve mogel slediti. Nabralo se je v meni in sklenil sem, da se mu bom oddolžil s skromnim vencem. Vse življenje smo govorili v domačem jeziku, se tako pozdravljali, zbijali šale, si šli v domači složnosti na roke, prebijali prosti čas, rasli in si služili kruha na domačih tleh. Tudi vest o njegovi smrti me je doletela v domačem jeziku; v tem jeziku smo molili ob mrtvaškem odrin se pogovarjali o mrtvem. Tako smo bili vse življenje navajeni. Vsega tega sem se spomnil. In še to sem premislil: če je kakšen koli izraz žalosti dolžnost, potem je še večja dolžnost, da smo nasproti mrtvemu resnični in nasproti ostalim poštenji; takšni smo bili vse življenje z njimi, naravni in dosledni. Tako spoštljivo naj bi zaključili krog, ki nas je vse do danes naravno objemal.

Zato sem kupil venec domačega cvetja in napisal nanj besedo slovesa v domačem jeziku. A čutil sem se, kako se je ta moj prispevek izmuzel izmed vseh drugih. Naravnost tesno mu je bilo med samimi košatimi in napihnenimi venci z dobrih listov in s tujimi napisi; s tistim oglatim črkami, ki se v njih ne tiska več nobena sodobna knjiga in ki sem o njih prepričan, da jih veliko ljudi ni moglo niti zbrati, kaj šele razumeti.

Tako so pogrebi — kakor tudi druge prilike — vedno tudi spricevalo, ki si ga udeleženci izstavijo o sebi pred javnostjo. Taki pogrebi niso več žalostni, ker se daleč odmakajo resnici in poštenju; so na robu teatra, so manifestacija modnosti in blapčevske odvisnosti. Človek ne ostrmi več, ker si trčil ob mejo, ki ji pravimo smrt. Ne pretrese te več, ko vidiš, kako ravna ljudje z njo nespodobno. Ne pomislimo, da ravna smrt z nami drugače: do kraja dosledno in neumljeno resnično.

—nsch

PRIHODNJI PONEDELJEK:

Povratek otrok

Z LETOVANJA V SAVUDRIJI

Uprava počitniške kolonije obvešča starše otrok, ki letujejo v Savudriji, da se bodo otroci z letovanja vrnili prihodnji ponedeljek, to je 7. avgusta. Pripotovali bodo z avtobusi podjetja Štefan Sienčnik iz Dobrle vasi.

Otroci bodo izstopali le v Celovcu, Gasometergasse 10, in v Dobrli vasi pred podjetjem Štefana Sienčnika. Prihod je določen za peto uro popoldne, v Dobrlo vas pa za pol šesto uro popoldne.

Starši iz Roža, Gur in od Zilje so naprošeni, da pridejo po svoje otroke zanesljivo v Celovec, starši iz Podjune pa v Dobrlo vas. Starše tem potom posebej opozarjamo, da nosijo sami odgovornost za vsako morebitno nezgodo otrok, če jih na določenih mestih sami ne bodo čakali.

TO IN ONO

OD ŠMOHORA DO LABOTA

PODKLOŠTER. — V dolgi vrsti prometnih nezgod v deželi so se od konca minulega tedna v območju občine Podkloster zgodile kar tri prometne nezgode. Dve osebi sta na posledicah umrle in sicer štiriletna Andreja Nessmann in Karl Katschnig, medtem ko je 79 letni Alfred Tögel utrpel težke poškodbe.

BRNCA. — Zveza letalskega športa ASKO Beljak in skupina jadralnih letalcev Pod Vetrinom bosta v kratkem uresničili večletni načrt gradnje javnega civilnega letališča. Letališče bosta gradili med južnim bregom Zilje in železniško progo pod Brnco. Potrebne uradne predpriprave za gradnjo letališča z 900 metrov dolgo pristajalno stezo so v glavnem zaključene in je na pričetek gradnje že v kratkem računati.

MALOŠČE. — V torek popoldne je 58 letni občinski delavec Jakob Walluschnig na Rožanski cesti padel tako nesrečno s prikolice traktorja, da je še isti dan na posledicah umrl v beljaški bolnišnici.

BISTRICA V ROŽU. — Jezero pred elektrarno na Dravi dobiva po malem svojo podobo. Zapore na jezu so pred kratkim zaprli, s čemer bodo gladino Drave dvignili za 8 metrov. S tem bo Drava zajezena na eno tretjino predvidene višine.

BOROVLE. — Celovška tovarna za izdelavo plastičnih steklenic in zamaškov Expan hoče v Borovljah ustanoviti nadaljno obratvališče. V ta namen je zaprosila za 7000 kvadratnih metrov veliko zemljišče. Po sklepu občinskega sveta bo občina Borovlje tudi naselitev tega podjetja podprla. — Koncem minulega tedna je v Borovljah gostovala pihalna godba iz Opočnega na Češkoslovaškem.

APAČE. — V poznih večernih urah je v ponedeljek pogorelo gospodarsko poslopje kmetice Ane Pirtscher v Apačah. Požarni brambci sta lahko rešili le nekaj živine. Poslopje je pogorelo do tal, v njem pa tudi 2 kravi in perutnina. Škoda cenijo na 400.000 šilingov.

GALICIJA. — Občinski svet je sklenil, da bo povečal poslopje sedeža občine. Povečanje, s katerim bosta pridobljeni dve stanovanji, bo stalo okoli 1,3 milijona šilingov. Zaradi neugodnega finančnega položaja občine se bodo gradbena dela vlekla skozi tri leta.

C neumnosti

Imel je kmet neumno ženo. Pa jo je nekoč poslal v mesto na trg. Vzela je gosi in jih nesla naprodaj. Prišla je na trg, a ni vedela, po čem so gosi. Ustavila je kmeta in mu pravi:

»Postojte tule in popazite na moje gosi, jaz pa grem, da poizvem, po čem plačujejo gosi. No, pa da vas bom prepoznala, ko se vrnem, nate tule moj kožuh, držite ga.«

Dala mu je kožuh, pustila gosi in šla. Ko se je vrnila, kmeta ni bilo več, odšel je s kožuhom in gosmi. Prišla je domov in vse to povedala možu. Mož se je njezil in pravi:

»Če si takšna neumnica, pa grem rajši od tebe, kamor me popeljejo oči. Če najdem keje še tolikšno neumnico, kakor si ti, se vrnem k tebi, če je ne najdem, pa zbogom.«

Napravil se je in odšel. Pride v neko vas in glej — ženska se podi za kuro in jo tolče in tolče. Pa jo vpraša:

»Zakaj pa to delaš, mati?«

Ona pa mu odgovori:

»Glej, piščance ima kura pa jim noče dati sesati.«

»Kaj pa mi daš,« ji pravi, »če te naučim, kako je treba krmili piščance?«

»Dam ti petdeset goldinarjev.«

Tedaj ji reče:

»Prinesi mi moka!«

Prinesla mu je moka. Zamesil je testo in nadrobil kuro na tla, kura pa popade koščke in takoj poklice piščance in jih krmil. Tedaj se je ženska umirila, dala mu je denar in šel je naprej. Hodi in hodi po vasi in glej — ženska je lestev pristonila k strehi pa vleče kravo po lestvi na streho in jo tolče. Pa vpraša ženska:

»Kaj pa to počnete, mati?«

»Glej,« mu pravi, »tako lepa trava je zrasla na strehi pa žem kravo past, a trapa ne mara splezati.«

On pa ji pravi:

»Kaj mi daste, če vas naučim, kako je treba?«

»Dam vam, kar hočete, samo naučite me.«

Tedaj je vzel srp, zlezal na streho, travo požel, jo dal kravi in ta jo je pojedla. Ženska mu je dala petdeset goldinarjev in je šel. Gre naprej po vasi. Tam na koncu vasi pa ženska z rešetom v roki bega po dvorišču in kar naprej zamahuje z njim proti vratom.

»Kaj pa to počnete, mati?«

»Glej,« mu pravi, »sonce mislim segnati v bajto, drugače je temno, pa ga nikakor ne morem.«

»Kaj pa mi daste za to, mati? Jaz vam ga takoj seženem noter.«

»Dam vam,« mu pravi, »sto goldinarjev.«

Tedaj je vzel sekiro in žago, napravil luknjo v steni in sonce je zasijalo v bajto. Ženska mu je dala sto goldinarjev in šel je domov, k svoji ženi. Pride domov in ji reče:

»Še so na svetu tako neumne ženske, kakor si ti, pa še morda bolj neumne od tebe.«

VELIKAN TELEBAN

V bohinskih hribih sta živela starci in starica, ki sta imela sina edinca. Ta je bil takšen hlebovec, da je vsak dan zlahka pospravil sedem hlebov kruha in devet molznjakov mleka, zato pa je tudi zrasel v velikana, ki mu podobnega ni bilo v vsem Bohinju. In ker je teleban le preveč zajedal očeta in mater, sta oba v sirotišnici umrla, velikan pa je ostal sam na vsem širokem svetu. Bil pa je takšen brdavs, da je vse zdrobil, karkoli je prijel v roke. Bohinji so ga radi vabili v goste, a da bi se jim za kruh in mleko oddolžil, je odhajal z njimi v goste, kjer jim je pomagal pripravljati drva za zimo. Tako si je bohinski velikan vsak dan prislužil sedem hlebov kruha in devet golid mleka.

V gostiščino je odhajal vsak dan. In ko je bil nekega dne z bohinskimi drvarji spet v drveh, so prebudili spečega zajca, ki je praščil z loža v gosto hosto. Neki hudomušni Bohinjec pa si je privoščil šalo in zaklical:

»Hej, velikan teleban, če ujameš zajca, boš za obed dobil pečenega janjca!«

Velikan je bruhnil za zajcem, da bi ga ujel. A če bi šlo na jakost, bi tudi krave zajce lovile! Bohinski velikan teleban se je tri dolge ure podil za bežečim zajcem, a kratkorepca le ni ulovil. Praznih rok se je povrnil na dvorišče in se začudil, ko je zagledal vse bohinske drvarje v vrhovih dreves. Tamkaj so čepeli in se drli na pomagaje, pod drevjem pa je tacial in hlačal velikanski medved in jezlivo brundal. Komaj so drvarji v vejah zagledali velikana telebana, so vsi hkrati pokazali na medveda in zakričali: »Ali ga vidiš, teleban? Pomagaj nam in naženi brundaca od tod!«

Bohinski velikan je zares šel nad medveda. Spoprijela sta se in velikan je mikastil medveda da so kar dlake frlele iz njegovega kožuha. Tako ga je že zdelal, da se je rjavec med tepenjem podelal ter jo urnih nog ubral globoko v gozd.

Šele zdaj so bohinski drvarji splezali z dreves. Pohvalili so telebana, da je močan, on pa je upehano zrl za bežečim medvedom in godrnjal: »Hja, ampak tudi tale muca je bila močna! Komaj sem jo ugnal!«

Naslednji dan pa je prijezdil v gozd bohinski baron, da bi videl, kako se najetim drvarjem v njegovi hosti odseda sečnja. Drvarji so

Kako sta konj in bik tekla za stavo

Nekoč sta se bik in konj sporekla o tem, kdo izmed njiju teče hitreje. Konj trdi, da je on hitrejši, bik pa reče:

»Jaz bi lahko tekel hitreje kot ti, a v meni je veliko preveč moči pa se bojim, da se ne bi zemlja udrla pod menoj.«

Pa sta šla vseeno teč za stavo.

Bik je tekel in tekel do jarka in se povljal v njem. Leži tam pa si misli: — Pa se res zemlja udara pod menoj.

Odlihtihmal biku ne tečejo več in tečejo samo tedaj še, kadar jih s žibo udariš.

mu povedali, kako je prejšnji dan teleban lovil zajca in nagnal medveda.

»Cetudi zajca ni ujel,« so dejali, »vseeno je za obed zaslužil janjca!«

Bohinski baron pa se je zasmeljal: »Oj, teleban, dobil boš pečenega janjca, če si zares močnejši kakor jaz, če lahko na grbi neseš moje-ga jahanca!«

Bohinski velikan pa ne bev ne mev, si zadene baronovega konja na grbačo in ga nosi po dvorišču ko drvar drevnjačo.

»Ho, velikan, zares si močan!« ga je pohvalil baron. »Toda le pogledj, da sem jaz močnejši!«

In je med smehom zajezdil konja jahanca ter odpeketal v dolino.

Če so pozneje kdaj Bohinji vprašali velikana, zakaj mu škrtavi baron ni dal obljubljenega janjca, se je teleban vselej zasmeljal:

»Hja, zakaj naj bi mi ga pa tudi dal, ko pa je bil močnejši kakor jaz, kajti jaz sem konja nosil na grbi, on pa ga je v diru odnesel med — nogami...«

Takšen teleban je bil bohinski velikan!

Lojze Zupanc

PASTIR

Kako lepo je biti pastir — in vendar tako težko!

Marsikdo si predstavlja, da je »pastirski poklic« brez vsakih težav. Pa ni tako! Kar pogledjmo!

Mnogokrat je še sonce daleč za gozdovi, ko Janžek vstane. Ni tako lahko opravilo, pa je Janžek kljub temu kmalu na nogah. Smuknil je v kuhinjo in zaplenil vžgalice — mame namreč ni tu in hop, že je skupaj s svojo lisko. O, Janžek dobro pozna svojo lisko! To ti je muhasta živalca! Sicer pa tudi Janžek ni najbolj priden in ubogljiv, pa je vendarle priden dečko. Ne pretapa liske in se pridno uči.

Po asi stopata po kamniti stezi v dolino. Liska počasi, Janžek še počasneje. Nebo je rahlo, prav rahlo rdeče — Janžek ve: sonce bo prišlo. Nato hitro požene lisko v bojazni, da sonce ne pride prej nad smrekove vrhove kot on v dolino. Tako prideta z lisko še pred sončnim vzhodom na pašnik; nikogar še ni, fantje še spijo. Janžek zakuri ogenj in nihi ne pomisli, da mamica doma nestrpno išče vžgalice.

Kmalu zacvrči koruza in mlečna zrna pokajo, da se sliši daleč naokoli. Hej, to je veselje! Janžek je vesel fantič, rad je pečeno koruzo, še rajši pa ima počitnice. Hm, počitnice! In Janžek si obriše črna usta in zazeha.

Saj ima rad šolo Janžek, pa kaj, ko sedi pri oknu, in ga pozimi zebe, poleti pa mu je vroče. In skozi okno lahko pade! Janžek se

Trgovca in voznik

Voznik je prišel v veliko, prav veliko mesto pa je šel, da kupi katrana. Gre po ulici, na lepem je prodajalna pred njim, pa tako velika in lepa, da v njej kar sije od zidov. Najbrž bo to najdražja prodajalna v vsem mestu. In ljudi je malo v njej — en sam človek, precej krepke postave in imenitno napravljen. Stopi voznik v prodajalno in vljudno vpraša trgovca:

»Ali prodajate pri vas katran, dobri gospod!«

Trgovca se je naježil, ko da ga je kdo s koprivo opeknel — ali se voznik ne norčuje iz njega! — in mu reče:

»Tu prodajamo bedake, kakršen si ti.«

Voznik se je zasmeljal pa pravi:

»Ha, ha! Pa tudi večje, če sodim po tebi, in veliko povpraševanje mora biti po njih, če si edini še ostal.«

Rekel je in šel naprej po ulici.

ROBERT MERLE

45

»Zastran otrok.«

»Ja?«

»Zastran njihovih šol. Ko se bom vrnili v Nemčijo, bodo že veliki.«

Prikimal sem in Elsie je nadaljevala:

»Govorila sem z gospo Bethmann in z gospo Pick. Njunj otroci so pred istim vprašanjem in tudi oni dve sta v skrbeh...«

»Ja?«

»In tako sem pomislila...«

»Ja?«

»...da bi bilo morda dobro dobiti kakšno neško vzgojiteljico za oficirske otroke.«

Pogledal sem jo.

»Odlična misel, Elsie. Takoj jo dam poklicati. Prav imaš, že prej bi bil moral misliti na to.«

»Vendar pa,« je boječe nadaljevala Elsie, »ne vem, kje bi stanovala...«

»Pri nas, seveda...«

Samogibno sem se potipal po levi strani bluze in rekel:

»Zadeva je torej urejena, ali ne?«

Elsie pa še ni vstala. Gledala je v tla in se z rokami

naslanjala na kolena. Čez nekaj časa je dvignila glavo in z očiniim naporom rekla:

»Ne bi sedel k meni, Rudolf,«

Pogledal sem jo.

»Zakaj pa ne.«

Sedel sem k nji in znova zaduhal njen parfum. Elsie res ni imela navade, da bi se parfimirala.

»Mi imaš še kaj povedati, Elsie?«

»Nič več,« je rekla z omahujočim glasom. »Hotela sem samo malce poklepetati.«

Prijela me je za roko in počasi sem obrnil glavo stran.

»Tako malo se vidiva zadnje čase, Rudolf.«

»Veliko dela imam.«

»Že res,« je nadaljevala z žalostnim glasom, »tudi na posestvu si veliko delal, jaz sem veliko delala, a bilo je vse kaj drugega.«

Takoj nato je nadaljevala:

»Na posestvu smo bili brez denarja, brez udobnosti, brez služkinje, brez avtomobila, a kljub temu...«

»Ne začenjaj spet, Elsie!«

Sunkoma sem vstal in v navalu jeze rekel:

»Ne misli, da tudi meni...«

A sredi stavka sem se zaustavil. Napravil sem nekaj korakov po sobi gor in dol ter nadaljeval veliko bolj mirno:

»Tukaj sem, ker me pač tukaj potrebujejo.«

Čez nekaj časa se je Elsie spet oglasila:

»Se nočeš uvesti nazaj, Rudolf?«

Usedel sem se na zločljivo posteljo, Elsie se je narahlo primaknila k meni in me spet prišla za roko.

»Rudolf,« je rekla, ne da bi me pogleda, »ali res moraš vsak večer spali tukaj?«

Pogledal sem stran.

»Saj dobro veš, da se vračam pozno ponoči in da ne bi maral buditi otrok.«

»Saj prideš tako polihoma... Lahko pa ti tudi pustim copate v veži,« je rekla z mehkim glasom.

In ne da bi jo pogledal, sem nadaljeval:

»Sicer pa tudi ne gre samo za to. Zadnje čase spim silno slabo. Vso noč se premetavam po postelji. Včasih moram vstati, da pokadim cigareto in popijem kozarec vode. Ne maram te motiti.«

Njen vonj je postal močnejši in uganil sem, da se je nagnila k meni.

»Saj me ne motiš, Rudolf.«

»Rudolf,« je nadaljevala s tihim glasom, »nikoli nisi ostajal tako dolgo za doma...«

In nestrpno sem se obregnil:

»Ne govori mi vendar o teh stvarih. Saj vendar veš, da tega ne maram...«

Po dolgem premoru sem se zagledal nekam v prazno in nadaljeval:

»Dobro veš, da nisem čutne narave.«

Stisnila mi je roko.

»Saj ne gre za to... Pač pa opažam, da si se spremenil. Po tistem potovanju v Berlin si se zelo spremenil.«

In otresel sem se njene roke:

»Daj no mir, Elsie, saj noriš!«

Vstal sem, stopil k mizi in si prižgal cigareto.

Za sabo sem zaslišal njen zaskrbljeni glas:

»In tudi preveč kadiš.«

»Ja, ja...«

Vtaknil sem cigareto med ustnice in z roko potegnili po knjigah nad mizo.

»Kaj ti je, Rudolf?«

»Nič. Čisto nič!«

In obrnil sem se k nji.

»Me res moraš še ti mučiti, Elsie?«

Blaž Singer:

{ 1. Nadaljevanje }

Kmet in kmetija v industrijski družbi

Dispariteta pri dohodkih

Če je že odseljevanje iz kmetijstva postalo za kmeta usodno gibal, postaja dispariteta ali neenakost pri dohodkih najmanj tako usodna. O vzrokih in obsegu te disparitete se je mogoče prepričati, ni pa se mogoče prepričati o tem, da je v industrijski družbi kmečko delo slabše plačano, kakor je drugo delo.

Do gotove mere je to dejstvo pogojeno v naravi kmetijstva in v prirodnih činiteljih, ki vplivajo na uspeh kmečkega dela. Toda s tem opravičilo se ne moremo zadovoljiti, niti se ne smemo, vseeno, če pripadamo kmetijstvu ali pa drugim poklicem.

V kmetijski družbi smo se privadili načelu, da cene kmetijskim potrebščinam — poglavitno samo stroje — naraščajo, medtem ko se držijo cene kmetijskih pridelkov kar se da nizko. V Avstriji so cene kmetijskih pridelkov med letom 1937 in letom 1965 narasle za 900 odstotkov, cene kmetijskih obratnih sredstev pa so narasle za 1300 odstotkov. V takem razvoju kmetijski dohodek ne zadošča, da bi kmet in tisti v družini, ki se dela na kmetiji, prišla do zaslužka, ki ga v primerjalnih poklicih določa kolektivna pogodba in da bi se ob njem tudi še vloženo premoženje v običajni meri obrestovalo. V grobem povprečju znaša razlika 30 do 40 odstotkov v njihovo škodo. To ni domišljija, marveč je povzelo iz ugotovitve splošnega avstrijskega gospodarskega priročnika.

Ta dispariteta obstoja tudi po deželah, kejr ima kmetijstvo ugodnejše pogoje. Tako je n. pr. leta 1958 dohodek v kmetijstvu zaposlenih znašal na Danskem 75 odstotkov dohodka za delo v primerjalnih industrijskih poklicih. V Zahodni Nemčiji je znašal 81 odstotkov, na Švedskem le 72 odstotkov, v Ameriki pa celo le 16 odstotkov.

Seveda je primerjava dohodkov v kmetijstvu z dohodki v drugih poklicih tvegana, ja skoraj nemogča. To pa ne more zmanjšati vrednosti trditve, da kmet in kmetija v industrijski družbi trpita pod dispariteto pri dohodkih. Primerjava davčne kvote na prebivalca v Avstriji to trditev docela potrjuje. Na Dunaju je leta 1961 ta kvota znašala 1511 šilingov, v pretežno kmetijski Gradščanski pa komaj 444. V mestu Linz je znašala 1632 šilingov, v sosednem kmetijskem okraju Urfahr pa 476 šilingov, torej je bila za več kot polovico pod avstrijskim povprečjem, ki je znašalo 986 šilingov.

To trditev pa utrjuje tudi primerjava iz Zahodne Nemčije. V času od 1960 do 1963 je Zahodna Nemčija svoje neto investicije krila s 60 odstotki iz svojega, njeno kmetijstvo pa je bilo pri svojih investicijah skoraj sto-odstotno odvisno od najetega tujega kapitala.

Z zaostajanjem dohodkov kmetijstva pa se spreminja tudi meja med kmetijami, ki so še sposobne, da preživijo kmečko družino, in med kmetijami, ki tega niso več sposobne. Zaradi disparitete pri dohodkih se število kmetij, ki za obstoj niso več sposobne, naglo veča. Nadaljno večanje te disparitete pa lahko že v doglednem času postavi družbo pred vprašanja, katerih rešitev bo zelo, zelo draga. Nezagotovljena preskrba prebivalstva s kmetijskimi pridelki bo pri tem samo manjše zlo, veliko večje zlo bo zopetna aktivizacija zanemarjenih kmetijskih površin in poslopij, kajti nihče ne more prezreti resnice, da v desetih letih na kmetiji ni mogoče popraviti, kar se je zamerilo v dveh letih. Francija je bila v preteklosti v tem pogledu šolski primer.

Nevšečnost in negotovanje nad kmečkim kmetijstvom

Kamor koli pogledamo, povsod sta kmet in kmetija industrijski družbi le malo všeč, v mnogih primerih pa ji sploh nista všeč. Enkrat se gleda na njiju z zavistjo, drugič pa negotovanja nad njima ne more biti dovolj. Kmetijstvo ni le potisnjeno ob robu gospodarske rasti, marveč stoji tudi na robu javnega mnjenja. To javno mnjenje se poslužuje docela stare šablone in gleda kmeta takega, kakor že davno več ni. V njem gleda večinoma še „kulaka“ iz prvih let tega stoletja. V njem vidi še človeka, ki s svojo „služinčadjo“ ali s „hlapci in deklami“ razpolaga, kakor se mu zljubi. Takega kmeta pa v industrijski družbi nimamo več. Kmet in kmetica sta večinoma prva, v največ pri-

merih pa edina delavca na kmetiji. Njihov doprinos k skupnemu napredku in k skupni blaginji ter njihove napore, da bi iz svoje sledila splošnemu razvoju, le malokateri meščan in industrijski človek pozna, kaj še da bi jih razumel in jim dajal pobude.

Kmečki človek stoji v praznem med dvema glavnima silama industrijske družbe. Industrijski delovni človek ga gleda takega, kakor je bil morebiti še pred 30 leti, za tako imenovane „gospodarske kroge“ pa še ni dovolj „salonski“. Kadar ti krogi govorijo o „gospodarstvu, o kmetijstvu ne pade niti besede. Tako je imel umrl biški avstrijski minister za kmetijstvo, ing. Hartmann zelo prav, ko je dejal: kdor se zavzema za kme-

tijstvo, bo prej ali slej spoznal, da govori tuj jezik, ki ga večina njegovih gospodarstvih partnerjev jemlje le z nevoljo na znanje.

Tako imenovani „gospodarski krogi“ pa so v industrijski družbi najmočnejši ustvarjalec javnega mnjenja. Zato ni čudno, če tudi delovni človek na kmetu in kmetijo gleda skozi napačna očala in da o njem govori kot o „okornežu, primeru časovne zaostalosti in večnemu nezadovoljstvu, ki ga je mogoče držati le še s subvencijami na nogah“.

In kakšna je navadno reakcija kmeta in kmetijstva na tako gledanje? Izolacijo, v katero ga spravljata industrijska družba, jemlje s čedalje večjo zagrenjenostjo na znanje proti svoji zapostavljenosti pa ne more pokreniti primerne in potrebne akcije.

Njegovo zapostavljenost pa ne kaže le dispariteta pri dohodkih, marveč tudi prispevki družbe za njegov gospodarski in socialni napredek. Tako je n. pr. državni proračun Avstrije za leto 1965 vseboval 23,6 milijarde šilingov subvencij in dotacij. Od tega je odpadlo na kmetijstvo le 3,6 milijarde šilingov. Pa tudi od tega zneska je dobičen del koristil celokupnemu prebivalstvu, kajti v njem so bili zapopadeni tudi regresi na ceno mleka in žita, s katerimi so v potrošnji pocenjeni mleko in mlečni izdelki ter moka in izdelki iz nje. Kljub vse-

mu pa sta s tem v zvezi parlament in fisk veliko govorila o subvencijah kmetijstvu, skoraj nič pa o drugih subvencijah, ki so znašale 20 milijard šilingov.

Nič drugače ni po drugih deželah. V Zahodni Nemčiji n. pr. nihče ne negoduje nad subvencijami obrtnemu gospodarstvu, ki so leta 1965 znašale 6,1 milijarde mark, veliko negotovanja pa povzročajo subvencije za kmetijstvo, ki pa so isto leto znašale le 5 milijard mark.

Nihče na svetu pa ne prenaša rad in dolgo očitke, ki so neupravičeni. Če le more, se jih otrese. Isto delajo tudi kmečki ljudje v industrijski družbi. V čedalje večji meri tudi zaradi tega zapuščajo kmečki poklic in se porazgubljajo po drugih, kjer pa morajo biti zelo pohlevni, ker poklica niso večji in ker v nosu številnih industrijskih ljudi še vedno „dišijo po hlevu in gnoju“.

Taki in podobni pojavi so še vedno zakoninjeni v človeški mentaliteti. Čeprav so skrajno negativni, se jih generacija, ki je na kmetih živela še pred sedanjo tehnično revolucijo na vasi, ne more otresti. Najmanj pa se jih morejo otresti stari kmetje. Večkrat podjetnost in udarnost mladih celo zavirajo in onemogočajo, čeprav gresta v glavnem le za tem, da bi našli skupni jezik z industrijsko družbo in njenimi ljudmi.

Agrarno vprašanje je socialno vprašanje 20. stoletja

Ta bežni pregled gibal položaja kmeta in kmetije v industrijski družbi je pokazal, da na kmetiji vsako od njih sproži verženo reakcijo. Žal vse premalo v pozitivnem in vse preveč v negativnem smislu. Na nekaterih področjih so ta gibalna meja dopustnosti že prekorčila.

Gotovo je odseljevanje iz kmetijstva potrebno, kajti kmetijstvo samo bi človeštvu ne moglo prinesiti napredka in dobrin, ki mu jih nudi industrijska družba. Za to je kmetijstvo po svoji naravi premalo produktivno, preveč enostransko in premalo donosno. Toda ravno tako je res, da brez kmetijstva, ki je zgrajeno na zdravih temeljih, da upošteva človeka in njegovo lastnino, s katero je z dušo in srcem povezan in na kateri zavestno dela tudi po 14 ur na dan, tudi zdrave industrijske družbe ne more biti.

Če doslej zaradi nebrzdanega odseljevanja kmetijstvo še ni prehudo trpelo, postaja sedaj to odseljevanje že škodljivo. Zato je skrajni čas, da se ga prične omejevali, toda nikakor ne z zakoni in predpisi na papirju. Ti ga niti ne morejo zadržati, še manj pa prepričati. Kakor drugod v življenju na

vse zadnje ne odločajo ne tehnika, ne politični mehanizem, niti ne administracija, marveč samo in edino-le človek, tako bo tudi v kmetijstvu pričelo iti na bolje, če bo družba gledala v njem predvsem človeka in ne kmetija.

Kmet bo ostal, kdor kmet ostati hoče, prisiliti nikogar ni mogoče. Toda tistemu, ki kmet ostati hoče in tistemu, ki to še postati hoče, mora družba pomagati iz nezdravega k zdravemu razvoju.

Zgolj enakost v socialnem zavarovanju med mladino ne more biti več pobuda za ljubezen do kmetovanja in za učvrstitev kmetijstva v industrijski družbi. Socialno zavarovani smo v industrijski družbi vsi državljani in to v marsičem bolj, kakor je kmet. Kaj torej še? — Treba je, da v industrijski družbi spremenimo dosedanje miselnost, ki je privedla do opisane disparitete. Otrešiti se je treba miselnosti, da mora biti tisto, kar kmet proizvaja in kar za življenje neobhodno potrebujemo, kar se da poceni, da si bomo lažje privoščili udobje ter manjši ali večji luksus.

(Se nadaljuje)

Vstala je, oči je imela polne solz, in vrgla se mi je v objem.

„Saj te ne mislim mučiti, Rudolf. Samo hudo mi je, če pomislim, da me nimaš več rad.“

Božal sem jo po laseh in z naporom iztisnil iz sebe:

„Seveda te imam rad.“

In čez nekaj časa se je spet oglasila:

„Da, tam na posestvu sva bila res srečna. Se spomniš? Hranila sva denar, da bi kupila svojo hišo ... Da, to so bili lepi časi ...“

Še močneje se je stisnila k meni, jaz pa sem se odmaknil in jo poljubil na lice.

„Tako, zdaj pa spat, Elsie.“

A že je rekla:

„Bi nocoj ne maral spati z menoj?“

In živčno sem ji odgovoril:

„Ne, ne nocoj. Za zdaj zares ne.“

premikale, izgovorila pa ni niti ene besede. Poljubila me dolgo me je gledala, rahlo zardela, ustnice so se ji je na lice in odšla.

Zaprli sem vrata in poslušal škripanje stopnic pod njenimi koraki. Ko je vse utihnilo, sem počasi potegnil zapah.

Slekel sem si bluzo, jo obesil na naslonjalo stola in segel z roko v notranji žep, da sem se prepričal, če je ovoj-nica še tam. Potem sem vzel v roke škornje in jih pričel pozorno ogledovati. Ugotovil sem, da je podkivica na peti desnega škornja izrabljena. Vtisnil sem si v spomin, da jo moram takoj jutri zamenjati. Šel sem z roko po škornjicah. Usnje je bilo gladko in mehko. Da, škornje sem vedno sam loščil.

Iz miznice sem potegnil potrebščine za čiščenje. Škornje sem nalahno in skrbno premazal z loščem in potem sem jih pričel drgniti. Drgnil sem jih dolgo in nalahno, že so se svetili, moja roka pa jih je še vedno gladila, počasi in sa-

mogibno. Preteklo je nekaj minut. In obliil me je topel občutek zadovoljstva.

Čez dva dni — bilo je v četrtek — je z avtom prispel Obersturmbannführer Wulfslang in izročil sem mu poročilo. Precej robato je odklonil moje povabilo na kosilo in je takoj spet odpotoval.

Takoj popoldan je Setzler zaprosil za pogovor. Ordanancu sem velel, naj ga pripelje. Vstopil je, udaril s petami in pozdravil Brezhibno sem mu vrnil pozdrav in rekel, naj sede. Snel je kapo z glave, jo položil na stol zraven sebe ter se s svojo dolgo in suho roko pogladil po pleši. Bil je videti utrujen in zaskrbljen.

„Herr Sturmbannführer, prišel sem zaradi eksperimentalne postaje. So nekatere stvari, ki mi dajo precej misliti ... Predvsem ena.“

„Ja.“

„Ali vam smem dati celotno poročilo o delu?“

„Seveda.“

In znova si je žel s svojo dolgo roko po pleši.

„Kar zadeva psihološko pripravo, ni nič posebnega. Vendar pa, ker jim po ‚prih‘ obljubljam vročo kavo, sem dal na svojo roko pripeljati tja star kotel ...“

Drobno se je posmehnil:

„... za izpopolnitev okrasja, da tako rečem.“

Pokimal sem in Setzler je nadaljeval:

„Glede plinskega postopka vam moram sporočiti, da traja včasih več kot deset minut. In sicer iz dveh razlogov: zaradi vlažnosti zraka in zaradi vlažnosti dvorane.“

„Vlažnost dvorane?“

„Ljudem iz Sonderkomanda sem naročil, naj po uporabi plina trupla obrizgajo z vodo. Pokrita so namreč z izločki. Vodo seveda potem spravijo ven, malo pa je še vedno ostane.“

Vzel sem košček papirja in nalivno pero ter vprašal:

„In kaj predlagate?“

„Bečonska tla ob robovih zvišati in vdlati odtočne žlebičke.“

Malo sem pomislil in rekel:

„Ja, ampak to še ni vse. Oskrbeti je treba gretje in razen tega še vdlati močan ventilator. Ventilator bo služil tudi za odvajanje plina. Koliko časa morate zračiti dvorano po uporabi plina?“

„Prav o tem, Herr Sturmbannführer, sem se hotel pogovoriti z vami. Po vaših računih naj bi zračenje trajalo deset minut. Praksa pa je pokazala drugače. Ljudje iz Sonderkomanda, ki iz dvorane vlačijo trupla, se pritožujejo, da jih boli glava in da se sploh počutijo slabo. Zato je postopek počasnejši.“

„Za zdaj naj čakajo, da se prostor dobro prezrači. Ventilatorji pa bodo že skrajšali to fazo dela.“

Setzler je zakašljal.

„Še nekaj drugega, Herr Sturmbannführer. Kristali padajo v dvorani na tla. Ko jetniki popadajo, jih seveda prekrijejo s svojimi telesi. In ker jih je zmeraj zelo veliko na kupu, se iz določenega dela kristalov plin ne more sprostiti.“

Vstal sem, otrese pel pel s cigarete v pepelnik in pogledal skozi okno.

„Kaj predlagate?“

„Za zdaj nič, Herr Sturmbannführer.“

Ne da bi sedel, sem si ta pojav zapisal in Setzlerju namignil, naj nadaljuje:

„Ljudje iz Sonderkomanda imajo tudi precej težav z odstranjevanjem trupel. Ker jih obrizgamo z vodo, so trupla mokra in jim drsijo iz rok.“

Zapisal sem si in pogledal Setzlerja. Ves čas se mi je dozdevalo, da mi ima sporočiti nekaj važnejšega in da nalašč odlaša. In nestrpno sem mu rekel:

(Se nadaljuje)

JOE GRENZEBACK:

Na zdravje, prijatelj!

Mika je bilo seveda škoda. Bil je v goreči konferenčni sobi in preden so prišli do njega gasilci, je ostala samo še zgoznela gmota. Identificirali so ga samo po kovinastih gumbih uniforme nočnega čuvaja.

Paul Marcus se je srkal pijačo in opazoval ljudi, ki so se prerivali zunaj. Skoraj vsi so bili nameščenci njegovega podjetja, tovariši iz knjigovodstva, tajnice, prodajalci in prodajalke — vsi ti ljudje so šli z doma, ne da bi brali jutranji časopis. Če bi pogledali vanj, bi ostali doma. Ponoči ob treh je namreč pogorelo vse podjetje. Od upravnega poslopja so ostali samo še temelji in zidovi. Vse je bilo uničeno — tudi trgovske knjige.

Paul Marcus se je moral smehljati. Če je pomislil, kako je Hepler stokal, ko mu je sporočil po telefonu, da sedaj ne bo mogel opraviti revizije knjig. Ognju se mora Hepler zahvaliti, da ne bo imel ničesar za pregledati, pa tudi ne za odkriti. Ker pa je bil nočni čuvaj Mike mrtev, ne bo nihče zvedel za vzrok požara. Gasilci so domnevali, da je nastal zaradi Mikove neprevidnosti, ko je iztrkal še žareč tobak iz pipe. Vendar: škoda Mika. Ali pa; prav, da se mu je to zgodilo. Zakaj pa je bil površen.

Viski je pekel v Pavlovih ustih. Ni bil vajen piti že tako zgodaj. Najraje bi šel takoj domov. Nekdo pa ga je odvel od pogorišča v to krčmo. Moral je biti seveda prisoten pri vsej zmedbi in razburjenju. K temu pa spadajo tudi pogovori v krčmi.

Izpraznil je kozarec. Prvi gostje so že odšli domov, ko je opazil, da se mu bliža Charles Hobson. Mož je bil velikán, zdrav kot riba, s kot jabolko okroglimi lici in vedno dobre volje. Paulu Marcusu je postalo neprijetno. Upal je, da bo šel Charles Hobson mimo. Čeprav je bil Paul nekajkrat pri Hobsonovih na obisku, Charlesa ni maral. Ta mož je bil zanj preveč častihlepen, preveč prizadeven. Njegov humor je bil pretirano prisrčen, preglasen — tudi za samo težavo se je Marcus nasmel, ko je Charles sedel poleg namestnika šefa prodaje.

njega. »Kakšen strah je bil to zjutraj,« je rekel velikán. »Človek ne ve, ali bi se jokali ali smejali.«

Paul je pokimal. »To je bil hud pretres.«

Danes imamo res nepričakovani praznik,« se je režal Charles. »Pravzaprav pa je bilo to srečno naključje za vas.«

Paula Marcusa je nekaj stisnilo v notranjosti. »Srečno naključje?« »Nobenega pregleda ne bo,« je rekel Hobson. »To vam knjigovodjem prihrani mnogo dela, kajne?«

»Hm, da. Morebiti imate prav.« Hipno je začutil, kako mu kri razbija v sencih. S silo je zatrl svoje vznemirjenje in drzno vrnil Hobsonov nedolžno-brezskrbni pogled. »S te strani pa vsega še nisem premislil.«

Hobson se je smejal. »Človek mora videti vse z najboljši strani, Paul. Sredi poletja je prišel božič in nam prinesel praznik.« S kretujočo glavo je pokazal na tovariše pri točilni mizi. »Samo za nekatere je prišlo vse to tako nenadoma, da ne vedo, kaj naj počno s prostim časom.«

»Se vam zdi?«

»Meni?« Smeh se je sprevrgel v meketanje. »No, jaz sem se že prilagodil. Pravkar sem telefoniral ženi. Prišla me bo iskat v nekaj minutah, potem pa se odpeljeva in si ogledava nekaj novih avtomobilov. Morebiti celo kupiva enega.«

Paul Marcus se je prisiljeno nasmehnil. »Bolje bi bilo, če bi hranili, Hobson. Najbrž bomo po tej nesreči delali samo po nekaj ur dnevno. Po takem požaru.«

»Meni ni treba hraniti. V kratkem bom dobil ogromno denarja. Cel kup.«

»Imenitno,« je odvrnil Paul. Vse Hobsonovo govorjenje mu je šlo na živce. Samo pomoč iz krčme, si je mislil. Počasi je vstal. »Oprostite, prosim, moram...«

»Ah, ne, prosim vas. Vas smem povabiti na kozareček?«

»Hm, ne, moram...«

»Kam pa se vam tako mudi? Da-

nes je praznik za nas. Če bi pogorela šola, bi se tudi otroci smejali.« Obrnil se je in poklical natakario. »Kaj želite piti?«

Paul Marcus se je obotavljal. Bolje bi bilo, da se ne bi spuščal v pogovor. Prej ali slej se bo že iznebil Hobsona. Udobno se je naslonil in brezbrizno rekel: »Viski z vodo, brez ledu.«

»Resnično, spominjam se vašega zadnjega obiska pri nas, mlačen viski, brez ledu, brez sifona z navadno vodo. Brr...« Stresel je ogorčeno z glavo. »Res imate proketo necivilizirane navade, piti viski.«

Natakario je prinesla pijačo. Nekaj časa sta sedela, ne da bi se dotaknila kozarcev.

»Led da viskiju šele pravi okus,« je rekel Hobson važno. Dvignil je kozarec in ga potresel, da so zažvenketale ledene kocke. »Na zdravje,« je rekel. »Pijva na vašo proketo srečo. Pijva, da ste se še enkrat izmuznili.«

Paul je hotel nesti kozarec k ustom, pa ga je s tresočo roko postavil nazaj na mizo. Strmel je v vesel rdeči Hobsonov obraz. »Izmuznil?«

»Včeraj ponoči,« je pojasnil Hobson skromno. »Imam vtis, da ste ravno še smuknili skozi luknjo.«

Marcus je trdno oklepal kozarec na mizi. Ustnice so mu drgetale, kri pa mu je divje plala po žilah. »Ne razumem vas,« je zajecel.

Hobson je namršil čelo. »No,« je rekel živahno. »Včasih pa so plačane tudi nadure. Včeraj ponoči sem sedel v pisarni in sem hotel urediti zaostanke. Stopil sem še sem v krčmo, da bi zvrnil nekaj kozarčkov. Ravno sem hotel iti domov, ko ste vi planili iz pisarniškega oddelka, in sicer iz stranskega vhoda. Ura je bila okrog ene do pol dveh.«

»Motite se.«

»Tako? Je bilo pozneje. Vsekakor je bilo ob istem času, ko je izbruhnil požar. Kakšna smola, da niste rešili še Mika.«

»Jaz nisem bil v hiši. Bil sem doma v postelji.«

WERNER SUKOWSKI:

Hrana za papigo

Moški je prišel v trgovino s plitjo hrano. Bil je utrujen, ko se je obrnil na prodajalca:

»Ali imate kaj hrane za papige? Rad bi kupil nekaj hrane za svojo papigo.«

»Seveda, seveda! S čim vam smem postreči? Marsikaj imamo,« je dejal prodajalec. »Od navadne hrane pa vse do vitaminskih koncentratov.«

»Na primer?«

»Na primer Pepperjeve sončne vitamine.«

»Bom vzel.«

»Dalje Šajterjevo eksotično hrano.«

»Dobro! Pol kilograma.«

»Zelo bi priporočal Hannemannove prosene glavice za moč.«

»V redu. Tudi teh glavice za moč bom vzel pol kilograma.«

»Potem imamo na zalogi tudi Müllerjevo sipo zgovornosti.«

»Odlično! Tega mi natehtajte kilogram. To je res odlično.«

Mož je vzel zavitek pod pozduho, plačal je in vesel odšel proti vratom. Prodajalec mu je dejal v slovo:

»Svojo papigo imate zelo radi, kajne?«

»Da jo imam rad? Ljubim jo,« se je kupec spet obrnil k prodajalcu, »cenim jo nad vsel Pomeni mi več kot karkoli drugega.«

»Resnično?« Hobson je napravil krepak požirek. Postavil je kozarec na mizo in se smehljaj. »Žal nimava časa za prerekanje,« je dejal milo. »Žena me gotovo že čaka zunaj. Ali se ne bi oglasili danes popoldne pri meni, se bova pomenila še natančneje.«

Paul je mukoma pomajal z glavo. Dozdevalo se mu je, da ima ordel tilnik, grlo pa suho. »Res ne vem, o čem bi se morala pomeniti.«

»Vseeno pridite,« je rekel Hobson. Nerodno je vstal in smehljaje se gledal na sedečega Marcusa. »Popila bova kaj in se pogovorila o denarju, ki ga bom dobil v kratkem.«

Paul je brez besed strmel vanj.

»Ob štirih?« Hobsonu so se usta raztegnila skoraj do ušes. »Prišli boste,« je rekel počasi, »imam tak občutek.«

Paul je sedel in se ni mogel ganiti. Pot mu je začel curljati iz vseh celic. Od strahu je imel občutek, da se mu premika živa žival v želodcu. Hobson je vedel vse. Hobson je vse premislil. Tudi kar se tiče denarja, ki ga bo dobil v kratkem, ima prav. Kup denarja. In Paul Marcus ga bo moral dati, da bo Hobson molčal. Ta prokleti izsiljevalec. Brezmejno sovraštvo je udušilo strah. Stiskal je pest na mizi in strmel v topeči se led, ki je ostal v Hobsonovem kozarcu. Želel je, da bi bil led sam arzen. S težavo se je miril in začel premišljevat. Kaj naj stori? Naj mu zamaši usta z denarjem? Ne, to bi bil nesmisel. Kolikor bi mu dal, bi bilo to samo naplačilo na vsoto, ki bi se vedno večala, eden od nešteti obrokov in Hobson bi ga ožemal kot sok iz citrone. Samo en izhod je — in to temeljit. Zgoditi se mora hitro in brez tveganja. In na stoddostno uspešen način. Smrt.

Viski mu je preplaval telo s toplimi valovi, njegove oči pa so še vedno zlele na Hobsonov kozarec. Od ledu so ostali samo še mali koščki, ki so plaval po blede tekočini.

Paul je mislil Paul na te besede, ki jih je izrekel Hobson. Zamišljen je zapustil krčmo. Načrt je bil storjen. Bil je enostaven, izvršiti pa ga mora takoj. Hobson in njegova žena se bosta zadržala gotovo nekaj ur izven doma. Edina težava je, kako bi prišel v hišo. Šel je na parkirni prostor in zlezal v svoj kot žaba zeleni avtomobil. Nekaj časa je sedel in premišljeval, nato pa se je hitro odločil. Če bi se peljal tja z lastnim avtomobilom, bi se to opazilo. Vzel je iz predalčka usnjene rokavice, jih vtaknil v žep in se odpeljal na avtobusno postajo. Z avtobusom se je pripeljal v trgovsko četrto, oddaljeno dva kilometra od Hobsonovega stanovanja. V drogeriji je kupil strup zoper

Izvršeno. Zaprl je kuhinjska vrata z zapahom in zapustil hišo skozi sprednji vhod. Preden je prišel do avtobusne postaje, je vrgel prazno stekleničko

Smeh stoletij

Cesar je sprejel genialnega skladatelja Wolfganga Amadeusa Mozarta v službo kot komornega skladatelja in mu določil letno plačo osemsto dolginarjev. Mozart ni nikoli dobil kakšne posebne naloge, le dvorna pisarna ga je enkrat prosila, naj pošlje poročilo o svojih dohodkih. Odgovoril je:

»To, kar prejmem, je preveč za tisto, kar delam, toda premalo za ono, kar bi lahko naredil.«

Mozart je zelo sovražil kult »čudežnih otrok«, čeprav je bil v mladosti tudi sam med njimi. Nekoč so ga povabili v družbo, kjer je nastopil zelo nadarjen otrok, violinski virtuoz. Ko je deček končal z igranjem ga je Mozart pohvalil.

»Igrati že znam,« je dejal mali, »rad bi še skladal, pa ne vem, kako začeti.«

»No,« je dejal ustvarjalec, »kar nekoliko počakaj, ko dorasteš.«

»Saj ste tudi vi že skladali, ko ste bili stari komaj deset let.«

»To je že res,« se je nasmehnil glasbenik, »toda meni ni bilo treba nikogar spraševati, kako naj začnem.«

so brneli in gosti oblaki prahu so se dvigali in zavijali cesto v rahlo meglo. Izredna sreča za človeka, ki je hotel priti v hišo neopazno.

Njegova sreča je bila stanovitna. Šel je po stranskih stopnicah in videl, da so kuhinjska vrata zaprta samo z zapahom. Porinil je noževko konico v špranjo in odrinil zapah. Že je bil v hiši. V kuhinji je postavil strup na pomivalno mizo in oblekel rokavice. V hladilniku so bile štiri posodice z ledenimi kockami. Vzel jih je iz hladilnika, jih stresel v odtok, odprl vročo vodo in počakal, da se je led raztopil. Nato je vlij strupeno tekočino v posodice, dolil mrzle vode in postavil vse na svoje mesto. Najpozneje v pol ure bo voda zmrznila.

Od razburjenja se je ves tresel. Občutek moči in zmage ga je opijanj. Isto je čutil včeraj ponoči, ko je vrgel goreče ostanke tobaka v košaro za papir in videl, kako so začeli švigati plameni.

Izvršeno. Zaprl je kuhinjska vrata z zapahom in zapustil hišo skozi sprednji vhod. Preden je prišel do avtobusne postaje, je vrgel prazno stekleničko

Marcus, lepo od vas, da nas obiščete. Prosim, kar vstopite.«

Paul je šel za gospo v dnevno sobo in sedel.

»Charles je v spalnici, takoj pride,« je rekla. »Pravkar sva prišla. Strašno je bilo, kaj ne?«

»Kaj prosim?«

»Požar, mislim,« je pristavila. »Pa raje ne govoriva o tem. Vam smem ponuditi kaj pijače?«

Paul se je nasmehnil. »Prosim. Po možnosti viski z vodo, brez ledu.«

»Vem, vem,« se je nasmehnila gospa. »Se še spominjam.«

»Vi ste res odlična gostiteljica in imate odlični spomini,« je pohvalil Paul.

Gospa je šla v kuhinjo, on pa je mirno sedel, čakal in poslušal, če bo Hobson kmalu prišel. Namesto njega pa se je vrnila gospa Hobson in mu podala kozarec viskija. »Trenutek, prosim, moram pogledati, kaj dela Charles.«

Hotela je oditi, ko je zaslišala težke Hobsonove korake na hodniku. Vstopil je v sobo mogočen, vesel in najboljši volje.

»Pravkar sem te hotela iti iskat. Hočeš tudi kozareček?«

»Seveda.«

Zena je šla zopet v kuhinjo. Hobson pa je sedel na kavč in hudomušno gledal Marcusa. »Zdi se mi, da ste boljše volje, kot davi.«

Paul je resno rekel. »Tudi jaz sem tega mnenja, da je danes praznik.« Dvignil je kozarec in zaničljivo pogledal Hobsona. Nato je izpil pijačo. Nekako močna se mu je zdela mešanica in pekla ga je po grlu.

»V vsakem primeru imam prav.« »Prišel sem, torej imate prav.« se je smehljaj Hobson, »kajne?«

»In kar se je zgodilo včeraj zvečer?« je vprašal Hobson. »Ali nisem imel tudi prav?«

Paul se je nasmehnil. Počasi je pil in opazoval Hobsona. »O tem bova govorila pozneje,« je rekel, ker se je žena vrnila v sobo.

»V redu,« Hobson je od strani pogledal svojo ženo. Ta pa je stopila k njima. V kozarcu so tiho žvenkljale ledene kocke. Paul je strmel v kozarec. V nekaj minutah bo vse končano.

»Žal mi je, da ste morali plezati čez kupe,« je rekel Hobson veselo. »Res svinjarija, da so morali prav danes razriti cesto.«

»Prav imaš,« se je vmešala žena v pogovor in podala možu kozarec. »Najbrž bova morala iti drevi ven večerjat, ker so zaprli vodo.«

»Kaj ni vode?« je vprašal Paul.

Gospa Hobson je zmajala z glavo. »Ravno preden sva prišla domov, so jo zaprli. Niti kaplje je ni v hiši. Za vas sem je pa le malce dobila. Saj veste, gospodinjice si znamo pomagati. Stopila sem po nekaj ledenih kock in jih dala v vaš kozarec.«

»Kaj pa vam je?« je zavpil Hobson.

Paul Marcus je prebledel. Nenadoma je bilo pred njegovimi očmi vse v megli. Gospa Hobson je prestrašeno priskočila, njen mož pa je postavil na mizo še nedotaknjen kozarec.

»Kaj pa se je zgodilo, Paul, Paul?« Glas je samo še od daleč prihajal na Paulovo uho. Sključil se je in tiščal roke na želodec. Strup je začel delovati.

v posodo za smeti, ki je stala ob cesti. Ko je Paul Marcus prišel do svojega avtomobila, je bila ura dve.

Najprej ni imel namena, da bi šel k Hobsonovim na obisk. Popoldne pa se mu je zdelo pametno, da gre. Hobson je bil nestrpen. Mogoče pa bi raje prijel za telefonsko slušalko, kot za kozarec z viskijem. Bolje je, da gre. Rad bi bil prisoten in videl, kako bo Hobson postal neškodljiv. Deset minut čez peto je Paul parkiral s svojim zelenim vozom na cesti pred Hobsonovo hišo. Tu je bil še prav tak nered. Tiho, žvižgajoč predse, je šel po stopnicah in pozvonil. Gospa Hobson mu je odprla. »Ah, gospod

škodljivce. Tekočina je bila brezbarvna in brez okusa, smrt pa zajamčena. Pot do Hobsonovih mu je bila znana. Bil je že trikrat pri njih. Dvakrat poslovno, enkrat pa privatno. Kmalu je našel najkrajšo pot. Prišel je do ceste, ki je peljala mimo hiše. Tu so pravkar delali delavci. Vsa cesta je bila razkopana, stroji pa so brneli.

Paul Marcus se je režal od veselja. Usoda sama mu je prišla na pomoč, da bo lažje izpeljal svoj načrt. Pri tem neredu ga nihče ne bo opazil. Po cesti je kar mrgolelo delavcev, povsod so stali stroji. Videti je bilo, da so popravljali vodovodne cevi. Deske so bile položene čez jarke. Svedri

16. Avstrijski lesni sejem — Celovski velesejem

od 10. do 20. avgusta 1967

Popusti pri železnici in pošti

Naraščajoč promet na mejnih prehodih v Jugoslavijo

Koroški desničarski tisk zadnje čase na dolgo in široko piše o naraščanju potniškega prometa na mejnih prehodih v Italijo, medtem ko o naraščanju v Jugoslavijo trdovratno molči, čeprav ta promet — kakor se vsak lahko prepriča — letos narašča bolj kot v zadnjih letih.

Po podatkih jugoslovanskih obmejnih organov na področju Slovenije se je v prvem polletju število mejnih prehodov povečalo za 76 odstotkov. V tem času so našli na teh prehodih okroglo 14.570.000 potnikov. 13.865.000 jih je odpadlo na cestni promet. Tem je treba še prišteti potnike, ki so mejo prestopili v okviru maloobmejnega prometa. Njihovo število je naraslo za 41 odstotkov.

V juniju so na mejnih prehodih našli 3.279.000 potnikov, od tega 2.645.000 inozemskih. V rednem potniškem prometu je prispelo v Jugoslavijo 2.227.000 potnikov. Od tega je bilo nad 961.800 Italijanov, 426.540 Avstrijcev in 205.000 zahodnih Nemcev. Število Avstrijcev in zahodnih Nemcev se je v primerjavi z lanskim junijem letos podvojilo. Močno je naraslo tudi število potnikov iz Nizozemske, Švedske, Švice in Velike Britanije ter Francije. Teh so skupno našli okroglo 115.000 nasproti 57.500 v lanskem juniju.

V prvem polletju se je tovorni promet čez te mejne prehode povečal za 32 %.

RADIO PROGRAM

RADIO CELOVEC I. PROGRAM

Poročila: 5.45, 6.45, 7.45, 10.00, 12.30, 16.45, 20.00, 22.00.
Dnevne oddaje: 5.55 Kmetijska oddaja — 6.05 Pregled sporeda — 7.55 Gospodarske vesti — 9.00 Pozdrav nate — 10.03 Za gospodinjce — 11.00 Roman v nadaljevanjih — 12.45 Oddaja za podeželje — 13.05 Opoldanski koncert — 14.00 Razgledi — 15.00 Posebej za vas — 16.00 Glasba zale — 16.55 Kulturna poročila — 18.30 Odmev časa — 19.00 Šport in glasba — 20.10 Deželna poročila — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 5. 8.: 8.00 Jutranji pozdrav iz otroških ust — 8.05 Naš hišni vrt — 8.15 Zvenč jutrarnji pozdrav — 11.00 Naša lepa domovina — 14.15 Pozdrav nate — 15.30 Človek kot li in jaz, roman — 15.50 Kjer prepevajo, tam ostanemo — 16.15 Aktualna reportaža — 16.30 Pogovor z gostom — 17.00 Pisano sobotno popoldne — 18.20 Glasba za delopust — 20.20 Slavnostna igra v Salzburgu.

Nedelja, 6. 8.: 8.05 Kmetijska oddaja — 9.45 Nedeljsko jutro brez skrbi — 11.00 Koncert v zelenem — 12.45 Ogledala Mestnega gledališča — 13.00 Operni koncert — 13.45 Iz domovine — 14.30 Pozdrav nate — 16.30 Krížem skozi svet, krížem skozi čas — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Sama veselje z glasbo — 19.00 Nedeljski šport — 19.45 Govori koroški deželni glavar — 20.50 Švicarska slikanica z orkestrom Kurt Graunke in Vicom Torrianjem — 21.15 Vesela utopija.

Ponedeljek, 7. 8.: 8.00 Zvenč jutrarnji pozdrav — 8.45 Ljudska glasba in plesi — 11.10 Ljudska glasba — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 16.00 Ljudska glasba — 18.00 Dunajski akademski komorni zbor — 20.20 Iz zgodovine koroškega turizma — 20.35 Zvenč alpska dežela — 21.15 Evropskeporočila.

Torek, 8. 8.: 8.00 Zvenč jutrarnji pozdrav — 11.10 Vedno mi je v veselje — 15.45 Aktualna kulturna oddaja — 16.00 Operni koncert — 17.00 Zabavne melodije — 18.00 Oddaja deželne vlade — 18.15 Koroška avlo — in motorevija — 20.20 Celinar, komedija — 21.35 Otroci so šli spat — 22.15 Glasbene počitniške impresije.

Sreda, 9. 8.: 8.00 Zvenč jutrarnji pozdrav — 11.10 Ljudske viže — 15.30 Zborovska dela Paula Hindemitha in Carla Orffa — 16.00 Glasba za mladino — 17.00 Z glasbo okoli sveta — 18.00 Oddaja zbornice kmetijskih delavcev — 18.15 Koroška vsakdanjost nekdanj — 20.20 Sprehod skozi slavnostni Salzburg.

Cetrtek, 10. 8.: 8.00 Zvenč jutrarnji pozdrav — 10.03 Otvoritev avstrijskega lesnega sejma v Celovcu — 11.10 Ljudska glasba iz Porenja — 15.15 Ura pesmi — 15.45 Kakor moja deklita mala — 16.00 Glasba za mladino — 17.00 Dunaj ima vedno sezona — 18.00 Kmetijska oddaja — 19.45 Avstrijski lesni sejem — Celovski velesejem — 20.20 Koroški hišni koledar — 21.00 Iz koroškega glasbenega življenja.

Petek, 11. 8.: 8.00 Zvenč jutrarnji pozdrav — 11.10 Ljudska glasba — 15.15 Komorna glasba — 15.45 Tam za vetrinjskim gradom — 16.00 Operni koncert — 17.00 Melodije v pestrem zaporedju — 18.00 Umetniška kritika — 18.10 Na obisku pri koroških pihalnih godbah — 20.20 Oddaja o Ludwigu Thoma — 21.15 Dunajske pesmi.

II. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.55, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje: 6.40 Jutranja opazovanja — 7.20 Jutranja gimnastika — 11.00 Veseli ob enajstih — 11.45 Za avtomobiliste — 14.50 Razgledi — 16.30 Koncertna ura — 17.10 Kulturna poročila — 17.50 Kaj slišimo danes zvečer — 22.10 Pogled v svet.

Sobota, 5. 8.: 8.20 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Gospodarstvo za vsakogar — 9.45 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 13.20 Odmev iz Avstrije — 13.55 Agrarna politika — 14.00 Tehnični razgled — 14.15 Lahka hrana — 15.30 Simfonije Gustava Mahlerja — 17.10 Godba na pihala — 19.30 Slavnostne igre v Salzburgu — 20.45 Zvok in ritem.

Nedelja, 6. 8.: 7.05 Mali orkester radia Dunaj — 8.05 Pridite v Avstrijo — 9.10 Jutranji koncert — 11.00 Slavnostne igre v Salzburgu — 13.10 Za avtomobiliste — 14.10

Dobrodošli v Avstriji — 15.00 Ljudstvo in domovina — 16.00 Prodani dedek, veseloigra — 17.05 Inozemski tisk ob koncu tedna — 17.10 Operna scena — 18.00 Magazin znanosti — 18.30 Zaljubljene gosli — 19.10 Teden dni svetovnih dogodkov — 19.30 Koncert nižjeavstrijskega orkestra — 22.10 Blíž in beda valemest.

Ponedeljek, 7. 8.: 6.20 Odkrito povedano — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 13.30 Za prijatelja opere — 14.05 Komorna glasba — 15.05 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 17.15 Raziskovalno delo visokih šol — 19.30 Slavnostne igre v Salzburgu.

Torek, 8. 8.: 6.05 Preden odidete — 8.20 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 13.30 Pomembni orkestri — 15.05 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Zenska oddaja — 17.15 Raziskovalno delo visokih šol — 17.30 Gledališki kralj Dunaja — 19.30 Poznaš svet — 20.30 Robert Stolz dirigira — 21.30 Slavni glasovi.

Sreda, 9. 8.: 6.50 Odkrito povedano — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 13.20 Teden pri združenih narodih — 13.30 Za prijatelja opere — 14.10 Orkestralni koncert — 15.05 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 17.30 Pesmi Maxa Kowalskega — 20.00 Revija tisoč taklov.

Cetrtek, 10. 8.: 6.05 Preden odidete — 8.10 Prosimo, prav prijazno — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 13.30 Glasbeni feljton — 14.15 Pomembni orkestri — 15.05 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Zenska oddaja — 17.15 Napolitanska pravljica — 17.30 Usoda in pesništvo Nikolausa Lenaua — 19.30 Melodije in ritem — 20.30 Vsaka stvar ima dve strani.

Petek, 11. 8.: 6.05 Nihče na bo zmagal — 6.20 Oddaja delavske zbornice — 8.10 Glasba na tekočem traku — 9.00 Dobrodošli v Avstriji — 9.20 Iz ustvarjanja velikih mojstrov — 10.00 Poletje, sonce in glasba — 13.30 Za prijatelja opere — 14.15 Slavni umetniki — 15.05 Poletje, sonce in glasba — 16.00 Otroška ura — 17.15 Raziskovalno delo visokih šol — 19.30 „Vroča zemlja“, služna igra — 20.30 Glasbene poslastice — 21.45 Mi in gore.

Slovenske oddaje

Sobota, 5. 8.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 18.00 Koroška narodna.

Nedelja, 6. 8.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 7. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Pregled sporeda — Dolenjsko ženitovanje — 18.15 Solistična glasba.

Torek, 8. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Športni mozaik — Cerkev in svet.

Sreda, 9. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Kar želite, zaigramo.

Cetrtek, 10. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Sestanek s slovenskimi pevci popevk — Kulturna panorama.

Petek, 11. 8.: 14.15 Poročila, vreme, objave — Od petka do petka po naših krajih in pri naših ljudeh — Saj sem šofer.

RADIO LJUBLJANA

oddaja na srednjem valu 327,1 — 257 — 212,4 m. UKV frekvence 88,5 — 90,1 — 92,1 — 94,1 — 96,4 — 96,5 97,7 — 98,9 MHz.

Poročila: 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.30.

Dnevne oddaje: 5.15 Svetujemo vam — 5.30 Dokler ne kupite časopisa — 6.15 Napotki za domače turiste — 6.25 Informativna oddaja — 6.15 Danes za vas — 7.05 Telesna vzgoja — 7.45 Pregled sporeda — 7.50 Oddaja za ženo — 8.05 Glasbena matineja — 11.00 Turistični napotki za tuje goste — 12.30 Kmetijska oddaja — 13.15 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 16.00 Vsak dan za vas — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.15 Glasbene razglednice.

Sobota, 5. 8.: 8.05 Spored zabavne glasbe — 9.00 Počitniško potepanje — 9.15 Iz albuma skladb za mladino — 9.30 Revija majhnih zabavnih ansamblov — 10.15 Odmevi iz slovenskih dežel — 11.20 Slovenske narodne in narodnozabavne melodije — 12.10 — Skladbe naših starejših mojstrov — 12.40 Operni zvoki — 14.05 Od melodije do melodije — 15.40 Iz opere „Manon“ — 17.05 Gremo v kino — 17.35 Igramo beat — 18.15 Z godci in pevci po naši deželi — 18.50 S knjižnega trga — 20.30 Zabavna radijska igra — 21.15 Pokaži kaj znaš — 22.10 Oddaja za naše izseljence — 23.05 Zaplešite z nami.

Nedelja, 6. 8.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Radijska igra za otroke — 8.43 Skladbe za mladino — 9.05 Voščila — 10.00 Se pomnite, tovariši — 10.25 Pesmi borbe in dela — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 11.00 Napotki za tuje goste — 12.05 Voščila — 13.30 Nedeljska reportaža — 13.50 Kar po domače — 14.30 Humoreska tedna — 14.50 Godala in ritmu — 15.05 Iz sveta opernih melodij — 16.00 „Stopinja v snegu“, radijska igra — 17.11 Nedeljsko športno popoldne — 20.10 V nedeljo zvečer — 22.15 Serebnadi večer.

Ponedeljek, 7. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.00 Za

mlade radovedneže — 9.15 Glasbena šola „Franca Šturma“ iz Ljubljane — 9.30 V svetu opernih melodij — 10.15 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 11.20 Kaleidoskop zabavnih zvokov — 12.10 Znan in neznani Chopin — 12.40 Vokalni kvartet „Stari Ljubljančani“ — 14.05 Majhen koncert orkestralne glasbe — 14.35 Voščila — 15.40 Zborovske skladbe — 17.05 Operni koncert — 18.15 Izbramo zabavne melodije — 18.35 Mladinska oddaja — 20.10 Revija jugoslovanskih pevcev zabavnih melodij — 21.05 Dubrovniške polezne igre.

Torek, 8. 8.: 8.05 Spored zabavne glasbe — 9.00 Počitniško potepanje — 9.15 Počitniški pozdravi — 9.30 Operni pevci iz Sovjetske zveze — 10.15 Naši ansambli in orkestri zabavne glasbe — 11.20 Slovenska narodna in zborovska glasba — 12.10 Pisana palela melodij — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 V torek nasvidenje — 17.05 Iz naših koncertnih dvoran — 18.15 Z domačimi ansambli po Sloveniji — 18.50 Na mednarodnih križpotih — 20.10 Zname melodije — 20.30 „Cvetje iz Hirošime“, radijska igra — 21.49 Pesem godal — 22.15 Jugoslovanska glasbena tribuna.

Sreda, 9. 8.: 8.05 Glasbena matineja — 9.00 Pisan svet pravljic in zgodb — 9.15 Otroški zbor RTV Ljubljana — 9.30 Pesmi in plesi jugoslovanskih narodov — 10.15 Majhni recitali domačih solistov — 10.45 Človek in zdravje — 11.20 Popevke in plesni zvoki — 12.40 Polke in valčki — 14.05 Melodije za razvedrilo — 14.35 Voščila — 15.40 Iz opere „Cavalleria Rusticana“ — 17.05 Mladina sabi in vam — 18.15 Iz opernih odrov — 18.45 Naš razgovor — 20.10 „Romeo in Julija“, dramatična simfonija — 22.10 Za ljubitelje jazza.

Cetrtek, 10. 8.: 8.05 Spored zabavne glasbe — 9.00 Počitniško potepanje — 9.15 Glasbena pravljica — 9.30 Iz baletov Hačaturjana — 10.15 Z jugoslovanskimi baritonisti — 11.20 Za vsakogar nekaj iz orkestralne glasbe — 12.40 Slovenske narodne — 14.05 Za prijetno popoldne — 15.40 Poje bolgarski zbor rudarjev „Temelko Nankov“ — 17.05 Cetrkov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 20.10 Cetrkov večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Literarni večer — 22.10 Iz domače komorne glasbe.

Petek, 11. 8.: 8.05 Operna matineja — 9.00 Pionirski tednik — 9.30 Melodije za klavir in godala — 10.15 Pri skladatelju Antonu Foersterju — 10.35 Naš podlistek — 11.20 V plesnem ritmu — 12.10 Iz zakladnice naše stare muzike — 12.40 Igrajo pihalni orkestri — 14.05 Operni napevi — 14.35 Voščila — 15.20 Napotki za turiste — 15.40 Z malimi ansambli zabavne glasbe — 17.05 Koncert po željah poslušalcev — 18.15 Zvočni razgledi po zabavni glasbi — 18.45 Kulturni globus — 20.10 Poje zbor KUD „Jože Hermanko“ iz Maribora — 20.40 V plesnem ritmu današnjih dni — 21.15 O morju in pomorščakih.

RADIO TRST

oddaja na valu 306,1 m ali 980 Kc/sek. Frekvenca 90,3, 96,1 in 100,5 MHz.

Poročila: 7.15, 8.15, 11.30, 13.15, 14.15, 17.15, 20.15, 23.15.

Dnevne oddaje: 14.15 Dejstva in mnenja — 20.00 Šport.

Sobota, 5. 8.: 11.50 Orkestri lahke glasbe — 12.10 Alpska jezera — 13.30 Semeni plošče — 14.45 Pajeta Gaby Novak in Johnny Dorelli — 15.00 Glasbena oddaja za mladino — 16.00 Za avtomobiliste — 16.30 Pravljice slovenskih avtorjev — 17.50 Ne vse, toda o vsem — 18.00 Ljudske pesmi z Gorenjske — 18.30 V svetu jazza — 19.00 Počitniška srečanja — 19.15 Pianist Carmen Cavallaro — 19.30 Nastopi zabavnih ansamblov — 20.35 Teden v Italiji — 21.00 Dogodivščine in spomini lajne vojne — 21.25 Vaški ansambli — 22.15 Skladatelji, ki so se navdihovali pri ljudski glasbi — 22.45 Za prijeten konec tedna.

Nedelja, 6. 8.: 8.30 Kmetijska oddaja — 11.15 Za najmlajše — 14.30 Sedem dni v svetu — 15.15 Iz izraelske folklorne — 16.00 „Gospodič“, igra — 17.45 Vabilo na ples — 19.30 Otroški zbor — 20.30 Operne melodije — 21.00 Večerni koncert zabavne glasbe — 22.10 Sodabna glasba — 22.45 Antologija jazza.

Ponedeljek, 7. 8.: 11.50 Zvočne razglednice — 12.10 Počitniška srečanja — 13.30 Priključene melodije — 17.50 Starokrščanske bazilike v Italiji — 19.00 Anketa o Poljski — 21.00 Slike iz narave v slovenskem pripovedništvu — 21.15 Znanj pevci — 22.40 Samospevi.

Torek, 8. 8.: 11.50 Motivi preteklih dni — 12.00 Iz slovenske folklorne — 13.30 Glasba po željah — 17.50 Ne vse, toda o vsem — 18.00 Zborovske skladbe Antona Foersterja — 18.30 Koncerti naše dežele — 19.00 „Od Apeninov do Andav“, mladinska radijska zgodba — 20.35 Radovan Gobec: „Planinska roža“, opereta.

Sreda, 9. 8.: 12.10 Žena in dom — 13.30 Glasba iz filmov in revij — 17.50 Razvojne stopnje sodobne medicine — 18.30 Koncerti v sodelovanju z deželnimi glasbenimi ustanovami — 20.35 Simfonični koncert.

Cetrtek, 10. 8.: 12.10 Znanost in tehnika — 13.30 Glasba po željah — 17.50 Odvečnik za vsakogar — 18.00 Zbori naše dežele — 18.30 Simfonične skladbe našega stoletja — 19.15 Otroci na počitnicah — 20.35 „Nepopolni zločin“, radijska drama — 22.30 Skladbe davnih dob.

Petek, 11. 8.: 12.10 Med tržnimi stojnicami — 13.30 Glasbena potovanja okoli sveta — 18.30 Slovenski solisti — 18.50 Skupina „The Shadows“ — 19.00 Zbor „Lojze Bratuž“ iz Gorice — 20.50 Veseli utrinki — 21.00 Koncert operne glasbe — 22.30 Magija glasbil v jazzu.

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 5. 8.: 18.30 Poročila — 18.35 Hazy-Osterwald-Show — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Nevarni Tomaž, veseloigra — 22.00 Čas v sliki — 22.20 Dežela banditov, western.

Nedelja, 6. 8.: 15.10 Poročila — 15.15 Avtomobilsko dirke — 17.00 Poročila — 17.03 Za otroke — 17.30 Svet mladine — 18.00 Za prijatelja znamk — 18.25 Družina Leitner — 19.00 Pri oknu — 19.30 Aktualni šport — 20.10 Poročila — 20.25 „Car in tesar“, operni prenos s slavnostnih iger v Bregenzu.

Ponedeljek, 7. 8.: 18.30 Poročila — 18.35 Naš svet danes in jutri: Na Mesec in naprej — 19.30 Čas v sliki in šport — 20.15 77-Sunset-Strip — 21.00 Brigitte Bardot v Ameriki — 21.40 Čas v sliki — 22.00 Kritični kulturni pogovori.

Torek, 8. 8.: 18.30 Poročila — 18.35 „Škotski grad“ — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Horizontli — 21.00 Akcije in lovor — 22.45 Čas v sliki.

Sreda, 9. 8.: 11.00 Poročila — 11.03 77-Sunset-Strip — 11.50 Brigitte Bardot v Ameriki — 12.30 Poročila — 17.00 Poročila — 17.05 Listamo po slikanici — 17.35 Za otroke — 18.30 Poročila — 18.35 Tako so živeli leta 1455 — 19.00 Podobe iz Avstrije — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vesoljska izvidnica — 21.15 Slavje v podjetju — 22.10 Čas v sliki.

Cetrtek, 10. 8.: 18.30 Poročila — 18.35 Možje z načeli — 19.00 Športni kaleidoskop — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Čuda živalskega sveta — 21.00 Nočna vožnja — 22.30 Čas v sliki.

Petek, 11. 8.: 11.00 Poročila — 11.03 Nočna vožnja — 18.30 Poročila — 18.35 Policijska groteska — 19.00 Judita in ciganska melodija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Zmaga in prostor — 21.35 Poročila in Sedem dni dogodkov — 22.05 Sedem stvari.

JUGOSLAVIJA

Sobota, 5. 8.: 18.00 Vsaka sobota — 18.15 Mladinska igra — 19.00 Ka sem bil za majhen — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.38 Nekaj starega, nekaj novega — 21.00 Jugoslavija pleše in poje — 22.10 Golo mesto, film.

Nedelja, 6. 8.: 9.30 Neznani kraji — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mornar na trčicku — 11.30 Pustolavščine z Južnega morja — 18.25 Narodna glasba — 18.55 Ferry Mason — 20.00 Dnevnik — 20.50 Melodije Jadrana — 22.20 Sinjska alka.

Ponedeljek, 7. 8.: 18.45 Nekaj o kačah — 19.15 Tedenski športni pregled — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.38 Poljaci — 21.55 Predstavljajte si.

Torek, 8. 8.: 18.40 Polet na Luno — 19.00 Poljudno znanstveni film — 19.40 Obzorik — 20.00 Napačen človek, film — 21.30 Vrednote, za katere živim.

Sreda, 9. 8.: 18.15 Tisočkrat zakaj — 19.00 Po Jugoslaviji — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.38 Ekran na ekranu — 22.00 Spomini in reportaže.

Cetrtek, 10. 8.: 17.25 Slike sveta — 18.15 Kam, kje in kako v soboto in v nedeljo — 19.00 Vandrovce — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.38 Taščica — 21.40 Dosežki v medicini.

Petek, 11. 8.: 18.45 Vizitka — 19.40 Obzorik — 20.00 Dnevnik — 20.38 Nevesinjska puška, film.

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, telefon 56-24. — Tiska Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dpisi naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Herausgeber, Verleger und Eigentümer: Zentralverband slowenischer Organisationen in Kärnten; Chefredakteur: Rado Janežič, verantwortlicher Redakteur: Blaž Singer; Redaktion und Verwaltung: 9021 Klagenfurt, Gasometergasse 10, Telefon 56-24 — Druck: Drav Verlagsgesellschaft m. b. H. Klagenfurt - Ferlach. — Zuschriften an: 9021 Klagenfurt, Postfach 124.

Ta teden vam priporočamo:

Knjige za počitniško branje

- France Bevk: **ROŽ PODJUNA ZILA**, zapiski s potovanja po krajih južne Koroške, 92 str., ilustr., kart. 30 šil.
- Karel Grabeljšek: **SOS S TV-17**, mladinska povest iz minule vojne, 132 str., ilustr., pl. 34 šil.
- Jožef Augusta: **LOVCI JAMSKIH MEDVEDOV**, knjiga o pračloveku in njegovem življenju, 238 str., ilustr., ppl. 15 šil.
- Ferenc Molnar: **DEČKI PAVLOVE ULICE**, roman iz življenja dijakov, 192 str., ilustr., br. 21 šil.
- Leonard Woolf